

BASF

The Chemical Company

**Seme rađa
profit**

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com

Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA

Godina III • Broj 34 • 28. februar 2014. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

MANJAK

Na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu saopšteno je da opstanak i napredak žitnih polja u Vojvodini sada zavisi od budućih padavina, jer u zemljištu ima svega od 12 do 17 odsto neophodne vlage. Nedostaju dva meseca padavina, u ukupnom iznosu od 130 litara.

Stručnjaci upozoravaju da je opasno nastaviti prihranu pšenice bez potpune analize zemljišta, naročito ako se za taj posao upotrebi UREA, kao i da pojedini ratari najobičnije žutilo vide kao štetno i sami kreću u eliminisanje "navodnog oboljenja".

Strana 2.

Foto: D. Čosić

U OVOM BROJU

PREMA IZBORNIM LISTAMA:

**Skupština
Srbije bez
poljoprivrednika!**

Strana 3.

ŠIDSKI PLANTAŽER
ZVONKO HNATKO:**Voće za Rusiju**

Strana 9.

NAŠI VIENOGRADARI

DRAGOLJUB MILOVANOVIĆ IZ NOVOG SLANKAMENA

Budućnost je u vinu!

Ako je Stari Slankamen poznat po kulturno-istorijskim spomenicima i neverovatnoj prirodi, za Novi Slankamen može se reći da je čuven po svom brendu – jabuci, ali i značajnim površinama pod vinogradima i velikom broju vinogradara.

Strana 10.

SMS MALI OGLASI
064/1629-737

ISSN 2217-9895

9 772217 989003

fabrika natron vreća

tel: +381 22 639 096;

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •

Светог Димитрија 23

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 17. do 21. februara 2014.

- Pad cene kukuruza
- Rast cene suncokretove sačme
- Dešavanja na svetskim berzama

NOVI SAD • O STANJU PŠENIČNIH POLJA I PRIHRANI

Svakoj njivi prema potrebama

Ne postoji jedinstven recept oko prihrane. Na pomolu je sušno proleće, pa se većom primenom mineralnog đubriva može podstaći trenutna bujnost, a potom i ozbiljna stagnacija

Detalj sa konferencije za novinare

Kako je rečeno na konferenciji za novinare, sredinom meseca, na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, opstanak i napredak žitnih polja u Vojvodini u ovom momentu, mnogo više nego u ranijim proizvodnim ciklusima, zavisi od padavina u vremenu koje je pred nama, jer u zemljištu ima svega od 12 do 17 procenata neophodne vlage na dubini ispod 60 centimetara.

To znači da nam nedostaju dva meseca padavina, u ukupnom iznosu od 130 litara.

Naravno, ovi podaci nisu dobri, iako ima reona koji su bolji. Ratarari trebaju sa više pažnje da ulaze u prihranu pšenice – rekao je prof. dr **Miroslav Malešević**. On je naglasio i da je opasno ako se nastavi prihrana pšenice bez potpune analize zemljišta, a naročito ako se za taj posao upotrebi UREA.

Stručnjaci Poljoprivrednog fakulteta poručuju, da na pojedinim žitnim poljima nedostaje 40 kilograma azota i da zato u ovom sušnom periodu to nije dobro povećavati, već da tamo gde nedostaje 70 ili 100 kilograma treba razmišljati o prihranjivanju u dve etape.

Stručnjaci ocenjuju da ratari koji izbegavaju analizu zemljišta pre upotrebe mineralnih đubriva, zapravo, ne pokazuju interes za prinose i ulaze u bespotrebne troškove. Sa druge strane, za svaku pohvalu su ponude lokalnih uprava koje finansiraju analize, ali je i za svaku kritiku kada u tim istim opštinama ratari ne žele da uzorkuju svoje njive.

I stručnjak Zavoda za poljoprivredu iz Sombora **Zoran Boca**, potvrdio je reči profesora sa Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu rezultatima koje je izneo sa oko 200 uzoraka o mineralnom sa-

Izgled useva pšenice sredinom februara

stavu zemljišta, navodeći da parcele uz Dunav imaju manje azota i manje vlage.

Govoreći o zaštiti pšenice od bolesti, dr **Radivoje Jeftić** iz novosadskog Instituta za ratarstvo i povrtarstvo rekao je da su intervencije poželjne i metode poznate, ali da je potrebno kontaktirati savetodavne službe, jer pojedini ratari najobičnije žutilo vide kao štetno i sami kreću u eliminisanje "navodnog oboljenja".

Površinska vlaga i toplota pomogli su da pšenica naglo buja, i da polegne, a tritikale je čak stasao do vlatanja, što je do sada bila retkost u februaru.

Ovom prilikom doc. dr **Goran Jaćimović** ilustrativno je ukazao

na značaj podizanja vetrozaštitnih pojaseva protiv poleganja useva pšenice. Takođe, vetrozaštitni pojasevi služe, pored ostalog, i za održavanje površinskog sloja vlage u zemljištu.

Raspravu o stanju pšeničnih polja uz izveštaj sa terena iz Sombora i Subotice zaključila je dr **Dragana Latković**, direktor Departmana za ratarstvo i povrtarstvo sa Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, koja je rekla da je, u stvari, svaka njiva "priča za sebe" i da ne postoji jedinstven recept oko prihrane, kao i da je, što se vlage tiče, na pomolu sušno proleće i da se većom primenom mineralnog đubriva može podstaći trenutna bujnost, a potom i ozbiljna stagnacija. **D.Č.**

SREMSKA MITROVICA
REGIONALNO SAVETOVANJE
POLJOPRIVREDNIKA U ORGANIZACIJI
INSTITUTA ZA RATARSTVO I POVRTARSTVO

Naukom do vrhunskih prinosa

Radno predsedništvo

Novosadski Institut za ratarstvo i povrtarstvo organizovao je 26. februara, u Sremskoj Mitrovici, tradicionalno regionalno savetovanje pod nazivom "NS seme sa vama". U velikoj sali Gradske kuće u Sremskoj Mitrovici okupljenim sremskim poljoprivrednicima o novim sortama za novu proizvodnu godinu govorili stručnjaci Instituta za ratarstvo i povrtarstvo. Skup je počeo pozdravnim rečima mr **Đorđa Krstića**, dugogodišnjeg saradnika i promotera ove naučne kuće, a radni deo savetovanja vodio je novi promoter dipl. inž. **Branislav Živanović**.

Nakon što je formirano radno predsedništvo savetovanja u koje su, osim Branislava Živanovića činili poljoprivredni proizvođači **Slavko Maletić** i **Nebojša Dragojlović**, počeo je radni deo skupa. O Institutu za ratarstvo i povrtarstvo, godinama njegovog postojanja i uspesima govorio dr **Vojislav Mihailović**, pomoćnik direktora, koji je istakao da je iz svakog uspeha naučne kuće ogroman rad generacija entuzijasta naučnika.

Mislim da je prošlo vreme jeftine hrane i da će uskoro oni koji je proizvode biti gospoda proizvođači. Onaj ko hoće da to radi, moći će da od rada živi. Mi se kao institut ukla-

pamo u sistem tržišne ekonomije. Poslednjih godina uveravamo se, da su domaće kompanije, koje rade sa sopstvenim kreacijama, sve zastupljenije i to će biti sve izraženije. Moramo se složiti u jednom da nije tih nekoliko semenskih domaćih kompanija koje rade cene semena bi bile mnogo veće. One su amortizovale cene, a i Institut je doprineo da cene budu na razumnom nivou. I pored toga na tržištu imamo kvalitetno seme, seriju novih hibrida, ali mi najviše volimo da o tome govori praksa, rekao je dr Vojislav Mihailović.

Vladimir Strugar, pomoćnik direktora za komercijalne poslove govorio je o tome kako nauka i proizvođači mogu da dodju do rekordnih prinosa. Tema dr **Gorana Bekavca**, rukovodioca Odeljenja za kukuruz bila je "Deset tona po hektaru - realan cilj", dr **Vladimir Miklič**, rukovodilac Odeljenja za uljane kulture imao je temu "I prinosi i kvalitet ulja naših hibrida", dr **Miloš Vidić**, rukovodilac Odeljenja za soju održao je predavanje pod nazivom "Novim sortama do većeg prinosa", a dr Vojislav Mihajlović, govorio je o mogućnostima većeg proizvodnje krmnog bilja na našim poljima".

S.Đ. - M.M.

Savetovanje u Sremskoj Mitrovici

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

• **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Živan Negovanović • **UREDNIK IZDANJA:** Dragan Čosić
• **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić • **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miljan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 064/16-29-737
• **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Glamočić: Spas poljoprivrede je ostanak na selu

- Strategija razvoja agrara prvi put definiše budžetski okvir za poljoprivredu, ne samo u narednim godinama, već i u vreme u kom je planirano pristupanje Srbije EU - istakao je ministar poljoprivrede

Strategija razvoja agrara prvi put definiše budžetski okvir za poljoprivredu, ne samo u narednim godinama, već i u vreme u kom je planirano pristupanje Srbije Evropskoj uniji i njenim fondovima - istakao je u Novom Sadu ministar poljoprivrede dr Dragan Glamočić, na skupu na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu gde je predstavljeno Nacrt strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja Srbije od 2014. do 2024.

Glamočić je rekao da taj opšti dokument daje smernice poljoprivrednicima o tome šta će se dešavati u agraru narednih deset godina, kao i o tome šta treba da bude promenjeno u agrarnoj politici.

- Ovaj dokument će sigurno biti od velike pomoći u našim pregovorima sa EU, ali strategija je prevažno urađena radi unapređivanja naše poljoprivrede - objasnio je Glamočić. - U toj strategiji navode se, takođe, i institucije u zemlji koje bi trebalo da pretrpe značajne promene da bismo došli do krajnjeg cilja - a to je razvoj srpske poljoprivrede.

Reformom do paorske zarade

- Reforma poljoprivredne politike trebalo bi da doprinese stvaranju pouzdanog i atraktivnog poslovnog

ambijenta u poljoprivredno-prehrambenom sektoru, da obezbedi veću stabilnost dohotka poljoprivrednika i blagostanje seoskog stanovništva - poručio je ministar poljoprivrede Dragan Glamočić. On je naglasio da Srbija mora da učini sve da bi ljudi ostali na selu da žive od zemlje jer je poljoprivredno zemljište naš veliki potencijal.

Govoreći o strategiji, on je ukazao na to da reč o dokumentu koji daje smernice poljoprivrednicima o tome šta će se dešavati u agraru narednih deset godina, kao i o tome šta treba da budu promenjeno u agrarnoj politici.

- U izradi tog dokumenta učestvovalo je 240 stručnjaka iz zemlje i inostranstva, predstavnici naučnih i nastavnih institucija, poljoprivrednih udruženja... Navedena su i imena ljudi, tačno se zna ko je učestvovalo. Kada Vlada usvoji strategiju,

ona će biti dokument obavezujući za sve - kazao je Glamočić, naglašavajući da to nije konačan dokument već vizija kretanja srpskog agrara u narednoj deceniji, koja će biti upotpunjena pratećim sektorским analizama i drugim aktima.

U strategiji se navode i institucije u zemlji koje bi, istakao je, trebalo da pretrpe značajne promene da bismo došli do krajnjeg cilja - a to je razvoj srpske poljoprivrede.

- Akcenat je na obrazovanju jer bez mladih obrazovanih kadrova nema uspešne poljoprivrede - ocenio je ministar.

Glamočić je napomenuo da ta strategija, prvi put otkako se pravi, definiše i budžetski okvir za poljoprivredu, i to sve do pristupanja Srbije Evropskoj uniji i njenim fondovima.

- Za mene taj dokument praktično znači predlog mera i poslova za pristup u EU i predlažem da ga tako analiziramo i dopunjujemo - rekao je Glamočić, i pozvao stručnu javnost i predstavnike resornih institucija da se sa svojim predlozima uključe u javnu raspravu o tom nacrtu.

Predstavljajući Nacrt strategije vojvodanskim poljoprivrednicima, državni sekretar za poljoprivredu Danilo Golubović naglasio je da je to apolitičan dokument i da se „prvi put politika nije umešala“. Kazao je da je formiranje budžetskih okvira bilo kompleksan zadatak, i da se u tom delu takođe uzimala u obzir Zajednička agrarna politika i buyetska konstrukcija u okviru te

evropske politike. Golubović je naglasio da će akcenat biti na malim gazdinstvima, koja koriste 84 odsto poljoprivrednih površina, te da bez njih nema ni fizičkog opstanka na selu.

Do goriva bez analize zemljišta

- Ove godine Ministarstvo neće kao neophodan uslov za podstacanje tražiti od poljoprivrednika dokaže o dodatnim analizama zemljišta - kazao je Dragan Glamočić, ali je naglasio da na tu meru proizvođači moraju da računaju naredne godine jer je to u njihovom interesu.

On je dodao da su u toku pregovori sa svim ponuđačima goriva za poljoprivrednike i oni koji budu ponudili najbolje uslove i omogućili da u svim mestima derivati paorima budu dostupni, oni će ih i snabdevati gorivom. Znači da niko neće imati privilegije, poručio je ministar, dodavši da na tu temu razgovara i s NIS-om, koji je dosad bio jedini distributer goriva za poljoprivrednike. Najavljujući da će u narednih mesec ili dva biti doneti potrebni pravilnici za raspodelu subvencija, goriva i drugi, Glamočić je podsetio na to da njihova primena počinje tek posle registracije gazdinstava.

S. P.

Ministar Dragan Glamočić

Novi Parlament bez poljoprivrednika!

Predsednik Društva agrarnih ekonomista Srbije **Miladin Ševarlić** izjavio je da, imajući u vidu sastav izbornih lista kandidata, u sledećem skupštinskom sazivu, praktično, neće biti poljoprivrednika, što ukazuje da se razvoju poljoprivrede neće pokloniti dovoljno pažnje.

- Svih 11 izbornih lista kandidovalo je ukupno 2.525 kandidata različitih obrazovnih profila, kvalifikacija i stručnosti, a među njima je svega 36 poljoprivrednika, što čini samo 1,43 odsto ukupnog broja predloženih kandidata na poslaničkim listama, naveo je Ševarlić za Tanjug.

On je ukazao da je, po procenama političkih analitičara, jedino realno da **Marjan Ristićević**, koji je kao predstavnik poljoprivrednika 31. na listi SNS-a, bude član novog saziva Parlamenta.

- Vrlo je zabrinjavajuće i što ostale izborne liste nemaju poljoprivrednike među prvih 100 na listi, izuzimajući listu Saveza vojvođanskih Mađara, koja između 30 i 100. mesta ima tri predložena poljoprivrednika ali, pre-

Miladin Ševarlić

ma procenama analitičara, nije realno da će ta partija osvojiti toliki broj poslaničkih mesta, da bi poljoprivrednici zauzeli klupe u novom sazivu Skupštine Srbije, kazao je Ševarlić.

On je naglasio da je će Parlament Srbije na taj način "ponovo biti bez prisustva i bez uticaja onih koji drže ekonomsku, socijalnu, pa i ekološku održivost države Srbije."

Ševarlić je ocenio da sve to ukazuje da su najave razvoja poljoprivrede u budućnosti, još jedno veliko, po ko zna koji put, iznevereno obećanje političara.

- Iako je poljoprivreda nezaobilazna tema u predizbornoj kampanji ovih vanrednih parlamentarnih izbora, rezultati analize 11 izbornih lista predatih za ove vanredne izbore, ukazuju da ta predizborna kampanja nema podlogu, imajući u vidu da poljoprivrednici čine oko 11 procenata ukupnog srpskog stanovništva, a da bi njima "ukoliko bi glasali samo za sebe" pripadalo između 25 i 27 poslaničkih mesta - kazao je Ševarlić.

On je istakao i da među predloženim poslaničkim kandidatima nema nijednog nezaposlenog diplomiranog inženjera poljoprivrede, odnosno agronoma, iako je Srbija zemlja sa više od 3.000 nezaposlenih agronoma i sa manje od 1.900 zaposlenih agronoma, ne samo u sektoru agroprivredne, nego i u svim drugim neagrarnim sektorima.

To je, kako je dodao, nepojmljivo za evropske države, ali i za one koji planiraju da poljoprivreda napravi novi veliki i konkurentni iskorak u procesu pridruživanja EU.

S. P.

Toplo vreme pokrenulo vegetaciju

U narednom periodu potrebno je sprovesti zaštitu voća

Nedavne padavine donekle su popravile stanje zimske rezerve vlage u zemljištu i utičeće na brže usvajanje datih mineralnih đubriva poljoprivrednim kulturama, objavljeno je na sajtu Republičkog hidrometeorološkog zavoda (RHMZ). Nešto više padavina i svežije vreme zabeleženi su od 17. do 23. februara.

Početak sedmice maksimalne dnevne temperature u većini mesta su dostizale i prelazile 20 stepeni. U centralnim i jugoistočnim delovima zemlje maksimalna temperatura je dostizala 23 i 24 stepena.

Srednje dnevne temperature vazduha su se kretale u intervalu od pet stepeni u planinskim predelima do 11 stepeni u Pomoravlju i Timočkoj Krajini.

Odstupanja ovih temperatura bila su velika za ovaj deo februara, od šest stepeni u Sremu i Bačkoj do 10 stepeni na jugozapadu Srbije.

U područjima gde je vegetacija nešto ranije krenula, koštičave voćne vrste breskva, kajsija i nektarina nalaze se u fazi uvećanja rodnih pupoljaka, pa do faze početka cvetanja kod ranih sorti ovih voćnih vrsta.

U narednom periodu potrebno je sprovesti zaštitu u cilju preventivnog suzbijanja kovrdžavosti lista breskve, monilije i šupljikavosti lista koštičavog voća.

U laboratorijskim uslovima registrovano je oslobađanje askospora prouzrokovala pegavosti lista i krastavosti plodova jabuke, tako da se sa prvom kišom može očekivati njihovo oslobađanje u prirodnim uslovima.

Međutim, još uvek nije došlo do kretanja vegetacije jabuke, tako da ona nije u osetljivoj fenofazi. Tokom proteklog perioda zapažena je i aktivnost nekih štetočina.

S. P.

Sabor poljoprivrednika rekordera

Najboljim sremskih poljoprivrednicima i organizatorima proizvodnje biće uručena zaslužena priznanja

Završnica jubilarnog, 40. takmičenja poljoprivrednika Srema u visokim prinosima, održaće se danas Sremskoj Mitrovici. Prva takmičenja organizovana na nivou bivšeg PIK-a „Sirmijum“ i već tada je bilo regionalno, sremsko takmičenje. Kasnije je takmičenje organizovano preko kooperacija poljoprivrednih preduzeća, a nakon toga, takmičenje je organizovao Zadrudni savez Srema. Na kraju, od pre nekoliko godina takmičenje organizuje Sremska privredna komora.

Završnica poslednjeg takmičenja je danas u 10 časova u velikoj sali Skupštine grada Sremska Mitrovi-

ca kada se održava Sabor poljoprivrednika rekordera Srema.

Odbor za takmičenje poljoprivrednika Srema Sremske privredne komore (SPK) sumirao je rezultate i proglasio najuspješnije u postizanju visokih prinosa i ukupnoj proizvodnji hrane.

Sekretar Odbora za agrar SPK **Vladimir Vlaović** podseća da se takmičenje praktično odvija tokom čitave godine, a da je Sabor poljoprivrednika rekordera Srema najbolja završnica.

- Takmičarski duh znači mnogo za sremskog seljaka i poljoprivredu. Oni se najpre bore za sebe, za

Skinuto i više od 12 tona kukuruza po hektaru

svoje prinose i svoj profit, ali se na ovaj način najbolji popularišu i afirmišu, ne samo Sremu, već i u Vojvodini i Srbiji kao poljoprivrednici koji ostvaruju najveće prinose i to je dodatna satisfakcija za rad koji su uložili – kaže Vlaović i dodaje da su sremski rekorderi lane ostvarili dobre i odlične prinose, kao u najrodnijim godinama, prinose koji se ostvaruju u zemljama EU i u drugim zemljama sa razvijenom poljoprivredom.

- Po ostvarenim prinosima, sremski rekorderi su uvek bili u vođanskom vrhu, a često i najbolji u Srbiji. Ovde se ostvaruju odlični prinosi, a podneblje je takvo da se

dobija i izvrstan kvalitet – ističe Vlaović.- Kvalitet pšenice, što se tiče proteina i pećivosti je izuzetan, kvalitet kukuruza takođe, pa i ne čudi što na ovom području radi i fabrika za preradu kukuruza za ljudsku ishranu. Kvalitet kukuruza iz Srema je takav da ga rado kupuju i strani kupci. O voćarstvu takođe samo reči hvale zbog velikog potencijala plantaža na padinama Fruške gore i jedini problem je taj što još uvek nemamo adekvatnu visoku tehnologiju za postizanje svetskih prinosa. Kvalitet je tu, samo treba „podići“ tehnologiju.

Najboljima u svakoj od proizvodnih kategorija pripašće zlatnici, dok

će drugoplasirani i trećeplasirani biti nagrađeni velikim i malim srebrnjacima. Zaslužena priznanja biće dodeljena i najboljim organizatorima proizvodnje.

Ž. N.

Najveći robni proizvođači:

Kultura	Proizvođač	Ukupno kg
Pšenica	Miodrag Lazić, Golubinci	1.137.760
Kukuruz	Pavle Nenadović, Voganj	2.074.750
Šeć. repa	Miodrag Lazić, Golubinci	57.880.800
Suncokret	Milan Sekulić, Sr. Mihaljevci	111.250
Soja	Darko Danilović, Kuzmin	313.000

Najbolji organizatori proizvodnje

1. „Udruženje proizvođača mleka“, Đorđe Nenadović, 2. Slavko Maletić, Voganj, 3. Ljubica i Radiša Andrić.

Ostale kulture i stočarstvo

Proizvod	Rekorder	Kg/ha, kg žive vage ili litara
Ječam	1. Milivoj Stajić, Golubinci	9.050
	2. Dušan Savanović, Voganj	9.037
	3. Sava Lazarević, Putinci	7.123
Ovas	1. Biljana Popović, Golubinci	4.730
	2. Siniša Beljin, Golubinci	4.700
	3. Rada Pekić, Golubinci	4.570
Duvan	1. Slobodan Mijić, Sr. Mitrovica	2.680
	2. Nenad Basara, Jarkovci	2.500
	3. Zoran Mrđa, Ljukovo	2.450
Paradajz	1. Tihomir Bojanić, Čalma	72.140
	2. Milan Kostić, Divoš	68.420
	3. Đorđe Tomić, Dobrinci	62.030
Lubenice	1. Radoslav Filipović, Kuzmin	91.500
	2. Slobodan Živanović, Golubinci	90.000
	3. Branislav Radovac, Dobrinci	79.820
Grožđe	1. Đorđe Borak, Erdevik	15.800
	2. Dragan Miljević, Irig	12.500
	3. Zoran Dotlić, Irig	12.000
Breskve	1. Dejan Jojić, Irig	27.000
	2. Tomislav Stanojčević, Irig	26.000
	3. Đorđe Bojević, Irig	18.500
Kruške	1. Nedeljko Bojanić, Čalma	16.866
	2. Mladen Mićašević, Irig	16.500
	3. Sava Šućin, Irig	16.000
Svinje	1. Milovan Ivanković, Zasavica I	317.550
	2. Draško Danilović, Kuzmin	276.000
	3. Milan Sekulić, Sr. Mihaljevci	48.000
Junadi	1. Jovan Makitanović, Kuzmin	67.600
	2. Nemanja Parmaković, Noćaj	58.000
	3. Vlada Tufegdžić, Salaš Noćajski	44.000
Mleko	1. Marko Milosavljević, Novi Karlovci	407.627
	2. Milan Martić, Gibarac	194.002
	3. Miroslav Janjiš, Ljuba	192.110

Rekorderi na površini do tri hektara su:

Kultura	Rekorder	Kg/ha
Pšenica	1. Nenad Radulović, Ruma	10.864
	2. Hranislav Beljin, Dobrinci	10.412
	3. Đorđe Marić, Irig	10.300
Kukuruz	1. Martin Domonji Lakatoš, Stara Pazova	12.371
	2. Staniša Jeftić, Golubinci	12.313
	3. Radenko Simić, Kuzmin	11.856
Šeć. repa	1. Slobodan Živanović, Golubinci	96.432
	2. Vojislav Korica, Lačarak	93.065
	3. Mile Veselinović, Sr. Mitrovica	92.143
Suncokret	1. Zoran Mihajlović, Dobrinci	5.960
	2. Mile Buđanovčanin, Golubinci	5.005
	3. Mišo Vicjan	4.956
Soja	1. Radislav B. Cvetinčanin, Kuzmin	4.435
	2. Vladica Savanović, Voganj	4.354
	3. Veljko Zorić, Brestač	3.700

Rekorderi na površini preko tri hektara su:

Kultura	Rekorder	Kg/ha
Pšenica	1. Pavle Nenadović, Voganj	10.193
	2. Spasoje Marđeloški, Voganj	9.019
	3. Dimitrije Savanović, Voganj	9.013
Kukuruz	1. Slavko Maletić, Voganj	12.670
	2. Spasoje Marđeloški, Voganj	12.650
	3. Ranko Garić, D. Petrovci	11.870
Šeć. repa	1. Željko Nenadović, Veliki Radinci	93.331
	2. Željko Nerančić, Golubinci	74.579
	3. Miodrag Lazić, Golubinci	72.351
Suncokret	1. Srđan Kovačević, Golubinci	5.822
	2. Radovan D. Ješić, D. Petrovci	5.600
	3. Duško Alčaković, Putinci	4.970
Soja	1. Spasoje Marđeloški, Voganj	4.151
	2. Sava Stojaković, Brestač	3.850
	3. Slobodan Maovac, Adaševci	3.789

Perspektivna proizvodnja povrća

Održiva proizvodnja povrća poboljšava sveukupni kvalitet života sada i u budućnosti pri čemu se održavaju ekološki procesi na kojima se život zasniva

Sremska privredna komora organizovala je, 21. februara, u Gradskoj kući Sremske Mitrovice stručno predavanje na temu "Unapređenje povrtarske proizvodnje".

U cilju podsticanja poljoprivredne proizvodnje u oblasti povrtarstva i povezivanja proizvođača i trgovaca, Učesnike skupa je pozdravio Đorđe Božić, generalni sekretar Sremske privredne komore, podsećajući prisutne na resurse kojima raspolaže regija Srema,

koji su idealni za razvoj povrtarske proizvodnje, kao i na značajna finansijska sredstva u oblasti poljoprivrede IPA međunarodnih programa koja su dostupna od 2014. do 2020. godine.

Predavanje o unapređenju povrtarske proizvodnje koje je održao prof. dr Žarko Ilin sa Departmana za ratarstvo i povrtarstvo Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, zainteresovao je velik broj proizvođača, udruženja poljoprivrednika, pred-

stavnika trgovine, naučnih i stručnih radnika. Iz izlaganja profesora Ilina proizvođači povrća mogli su da saznaju zašto se treba specijalizovati u povrtarskoj proizvodnji, agrotehnici, značaju navodnjavanja, o konstrukciji plastenika za proizvodnju u zaštićenom prostoru i kolike su površine pod plastenicima potrebne za održivu egzistenciju jedne porodice koja želi da živi od ovog vida proizvodnje. Na osnovu sugestija predstavnika Sremske privredne komore, profesor se pohvalno izrazio u vezi ideje o organizovanju agrozone na teritoriji Grada Sremska Mitrovica, u kojoj bi se na 20 hektara u plasteničkoj proizvodnji povrća moglo zaposliti sto ljudi.

Na predavanju je bilo reči o potrebi i mogućnostima konkretnijeg povezivanja proizvođača povrća i trgovaca na teritoriji Srema o čemu

Šansa za zapošljavanje

U agrozonu, na teritoriji Grada Sremska Mitrovica, na 20 hektara u plasteničkoj proizvodnji povrća moglo bi se zaposliti sto ljudi

Organizatori i predavači

REČ PROIZVOĐAČA

Na paprici najbolja zarada

Povrtar Milenko Stanimirović iz Kuzmina, koji je dobitnik više zlatnih medalja za kvalitet lubenice na Novosadskom sajmu, za "Sremsku poljoprivredu" otkriva svoja iskustva iz proizvodnje povrća.

- Radim 1,4 hektara paprike i lubenicu na oko 1,5 hektar, i sve radim na otvorenom. Sve je pod sistemom kap po kap, nosim zemlju na analizu i na osnovu analize zemljišta radim agrotehniku, prihranu i sve ostalo. Što se tiče prihrane nešto malo radim folijarno, ali većinom sve ide kroz sistem kap po kap.

Što se tiče lubenice sejem uvek pet-šest vrsta, nikad se ne opredeljujem za jednu, zato što nekad klima odgovara jednoj, a nekad drugoj, kao i zbog vremena zrenja. Obično je jedna sorta standardno dobra, a jedna uvek negde podbaci. Inače, sejem Vasko, Eletu, Odisej, Fantaziju, Deltu i jednu novu sortu koja se sad pojavila pod oznakom CRX.

U zadnje vreme više volim da radim papriku. Puno su veću zahtevi na paprici ali mi se čini da je i veća zarada nego na lubenici. Od belih paprika sejem Ramonu, Barbie, Brilliant i Bobitu, ali Ramona mi je prioritet.

Milenko Stanimirović

Naše gazdinstvo se bavi samo povrtarstvom. Prodajemo rasadu paprike i paradajza, kalemim lubenicu, radimo malo cveća u plasteniku gde su nam petonije prioritet.

U našem domaćinstvu radi nas četvoro, supruga, ja i sin i ženina majka. Tako da bi se moglo na selu opstati sa ovim površinama da država malo više povede računa oko plasmana i da ograniči uvoz, naročito te rane lubenice gde ulažimo puno a država ih uveze pa mi našu robu moramo da damo za male pare - kaže povrtar Milenko Stanimirović iz Kuzmina.

je govorio, Cviko Krunic, direktor i vlasnik preduzeća „Medius“ iz Nove Pazove. Upravo zbog problema sa organizovanom proizvodnjom povrća, Krunic je proizvođačima ponudio organizovan otkup i plasman i izneo pregršt zanimljivih ideja za saradnju.

Ovom prilikom predstavnici firme „Masferg agro“ iz Novog Sada predstavili su sisteme za navodnjavanje i poljomehanizaciju.

Da je ovo predavanje bilo "pun pogodak", moglo se zaključiti i na diskusiji koja je usledila na kraju.

D.Č. - M.M.

Unapređenje povrtarske proizvodnje

Karakteristično za kontrolisanu konvencionalnu i integralnu proizvodnju je visok stepen specijalizacije, hemizacije i mehanizacije, a nama sve to nedostaje. Čim pređete granicu Mađarske i Austrije postoji uska specijalizacija. Ne više od dve-tri glavne i samo dve-tri naknadne kulture. Kod nas većina gaji pet-šest kultura a za toliko kultura treba i isto toliko programa zaštite, dve-tri linije mašina, armija radnika, jer nema uske specijalizacije. Kada je reč o hemizaciji samo ono što ima dozvolu za primenu, ne samo kod nas nego i u EU, najnovije generacije sme se primeniti samo u dozama koje su propisane, ili čak gde god je to moguće u split dozama - naglasio je prof Ilin.

Jedna od značajnijih karakteristika dinamičkog razvoja konvencionalne integralne proizvodnje povrća je primena velikih količina mineralnih đubriva, herbicida, fungicida i insekticida. Stariji se jako dobro sećaju izuzetno organizovane i na visokom nivou razvijene proizvodnje povrća u Sremskoj Mitrovici i Rumi. U to vreme je ta proizvodnja bila za primer. Zato odajem posebno priznanje gospodi iz Sremske privredne komore koja je čula glas proizvođača povrća i podstakla ovakvu temu, jer povrće može da se vrati upravo na ove prostore.

Nove tehnologije se jako malo kod nas primenjuju, počev od pravljenja gredica takozvanih bankerica pa sadnje u bankerice, setve na gredicama i to uske širine 20 cm, srednje širine 50 cm i širokih 100 cm. Nezamisliva je proizvodnja povrća bez proizvodnje na gredicama. Ovakva proizvodnja se u svetu pa i kod nas definiše kao održiva proizvodnja povrća. Postoji veliki broj najraznovrsnijih definicija a dve su opšte prihvaćene i aktuelne. U prvoj se kaže da održiva proizvodnja je takav razvoj proizvodnje povrća po kojoj će se zadovoljiti rastuće potrebe ljudi za hranom, u ovom slučaju povrća, pri čemu se neće ugroziti mogućnost budućih generacija da zadovolje svoje sopstvene potrebe. U drugoj definiciji je reč o tome da održiva proizvodnja povrća poboljšava sveukupni kvalitet života sada i u budućnosti pri čemu se održavaju ekološki procesi na kojima se život zasniva. Koliko god mi težili visokom prinosu, ekstra kvalitetu uvek zbog generacija koje dolaze moramo imati na umu zaštitu životne sredine pre nego što dođemo u priliku ili u situaciju da i uđemo u EU. A sve direktive EU ćemo, hteli, ne hteli, morati prihvatiti. Onda je bolje, zbog generacija koje dolaze, da to bude što pre.

Predavanje prof. dr Žarka Ilina

Sistem održive proizvodnje hrane podrazumeva agroekološki pristup proizvodnji povrća. Moramo povesti računa i o nekim proizvodnjama bez kojih povrtarska proizvodnja nikako ne može: bez organske materije.

Sistem održive proizvodnje promovise integraciju biljne i stočarske proizvodnje. Obzirom na vodotokove koje imamo i navodnjavanje koje radimo, da bi očuvali plodno zemljište - ništa to nije moguće bez organske materije i zato mora

postojati veza između povrtarske i stočarske proizvodnje. Zagovara se zatvoreni ciklus proizvodnje na imanju gde god je to moguće, primena redukovane obrade zemljišta gde god i koliko god je to moguće, uz očuvanje vodnih resursa, smanjivanje zagađenja, a najveći zagađivači su, pre svega, azot iz organskih mineralnih đubriva i fosfor. Oni ne izazivaju samo eutrofikaciju podzemnih vodotokova nego i zagađuju vazduh - oksidi azota direktno zagađuju vazduh. Zaštita

od erozije, očuvanje biodiverziteta i to je nešto što nam predstoji i što EU direktno podržava. raznolikost i mi smo u tom pravcu već nešto i uradili. Na ovim prostorima se gajilo 68 povrtarskih vrsta. 2010. godine u registru poljoprivrednog bilja je ostala 41 povrtarska vrsta, što znači da se nismo domaćinski ophodili prema raznolikosti vrste i nismo očuvali ono što nam je bog dao na ovim prostorima.

Neosporna je činjenica da nijedan sistem nije održiv ukoliko nije profitabilan, stoga u održivoj proizvodnji povrća poseban naglasak se stavlja na socio-ekonomski aspekt proizvodnje. Ovaj sistem mora da obezbedi dobit proizvođaču kao i njegovu konkurentnost na tržištu. Iako su Amerikanci još 1972. godine pokrenuli master plan organske proizvodnje ona i dan danas nigde u svetu nije veća od maksimum 10% i kao takvu je i treba posmatrati. Mi moramo da se opredelimo za neki od sistema proizvodnje da potrošač kada dođe u market ima što veću ponudu. Moramo ponuditi mogućnost izbora a ako to ponudimo i profesionalnim proizvođačima ćemo omogućiti veći izbor proizvodnji i bolji plasman, a ne da svi i uvek proizvodimo samo srednje-kasno ili kasno povrće - istakao je prof. dr Žarko Ilin.

GMO neće proći!

Piše: **Branislav Gulan**

U uzvitlanoj prašini dignutoj nakon nezvanične najave izmene zakona o genetski modifikovanim organizmima (GMO), osim hysterije, misterije i zastrašivanja naroda, moglo se čuti i da u Srbiji nema ni valjane kontrole proizvoda na tržištu, niti dovoljno laboratorija u kojima bi se precizno utvrdilo postojanje i postotak genetske modifikacije

Prašina se, kao i svaka, brzo stišala kada je rečeno da zakon kojim bi se dozvolio promet GMO još neće na dnevni red republičkog parlamenta, ali sumnja u efikasnost nadležnih po ovom pitanju je ostala. Na stranu pitanje "za ili protiv GMO" jer je to i globalna dilema, na stranu izmene važećeg zakona, na stranu i agilnost i efikasnost državnih inspekcija – u svakom slučaju ne može se reći da nemamo laboratorije sposobne da u promile izmere eventualne genetske modifikacije. Za sada su u Srbiji akreditovane četiri i one su svakako na visini zadatka. Jer, da nisu, ne bi ih aminovale domaće i međunarodne nadležne institucije.

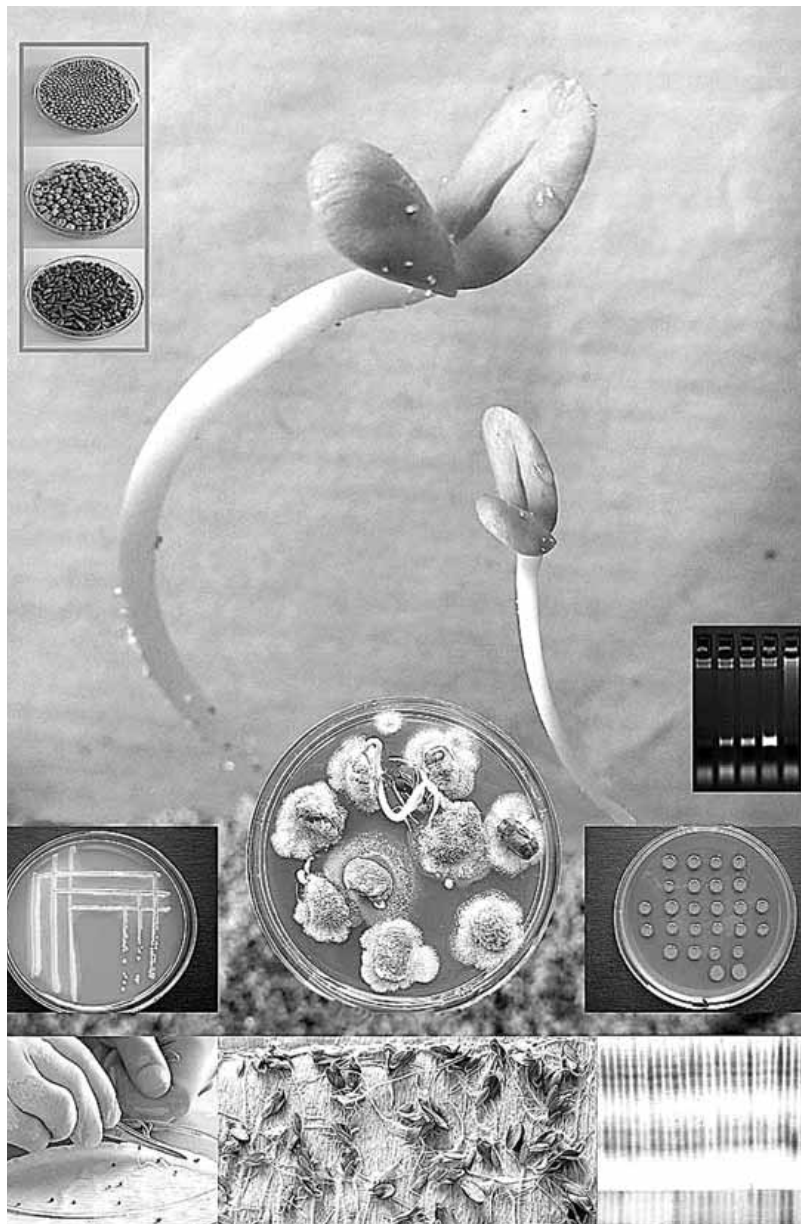
Jedna od njih je Laboratorija za ispitivanje semena Instituta za ratarstvo i povrtarstvo iz Novog Sada u kojoj se svakodnevno već godinama analizira semenski materijal, kako bi iz ove kuće na naše i svetske njive dospelo samo kvalitetan i zdrav, ali se ispituju i namirnice koje završavaju na našim trpezama. Kako smo čuli od pomoćnice direktora za naučno-istraživačke poslove Instituta dr **Dragane Miladinović**, Laboratorija je akreditovana 2003. godine, koristi međunarodno priznate metode i učestvuje u testiranju stručnosti za ispitivanje prisustva genetičke modifikovanosti u međulaboratorijskim poređenjima. Pored domaće, Laboratorija za ispitivanje semena ima i međunarodnu akreditaciju za GMO testove, koju je dobila od Međunarodnog udruženja laboratorija za ispitivanje semena (ISTA). Takođe, ovlašćena je i za ispitivanje prisustva genetičke modifikovanosti u pošiljkama koje se uvoze.

Prisustvo GM utvrde za nekoliko sati

- Kroz naše redovne aktivnosti nastojimo da prenesemo naučna dostignuća u praksu, a naša misija, kao semenske i naučne kuće je da, sprovodeći i poštujući zakone naše zemlje, kako one o semenu i sadnom materijalu, tako i o GMO, našim kupcima damo zdravo seme. Takođe, sve smo više okrenuti organskoj proizvodnji, i kukuruza, i pšenice, i soje, i drugih kultura, dakle, proizvodimo i organsko seme, što, naravno, apsolutno isključuje GMO - kaže Dragana Miladinović.

Osnovna delatnost Laboratorije je ispitivanje kvaliteta semena, kao i učešće u naučnim projektima ali kroz njene su aparate prošle i najrazličitije namirnice, to jest uzorci koje poljoprivredna, zdravstvena i druge inspekcije i institucije svakodnevno uzimaju na tržištu i šalju na ispitivanje.

- Pomažemo državi u monitoringu namirnica i useva. Analiziramo proizvode koje nam dostavljaju inspektori iz nadležnih inspekcija i njima šaljem rezultate, a neke i sami objavujemo, u naučne svrhe. Ispitujemo, tako, različite prehrambene proizvode, bilo da su uzorkovani sa rafova marketa, specijalizovani radnji, bilo da su domaći ili stižu iz uvoza, i uglavnom ne dobijamo neočekivane rezultate. Tamo gde se ne očekuje genetska modifikacija i nema je. U svakom slučaju, svojim ispitivanjima, rezultatima i, naravno, načinom proizvodnje vlastitog semena, doprinosimo tome da hrana na našem tržištu bude bezbedna i zdrava – naglašava

Laboratorija za ispitivanje semena ovlašćena i za ispitivanje genetske modifikovanosti

Dragana Miladinović dodajući da to što su četiri laboratorije ovlašćene da ispituju prisustvo genetičkih modifikacija, znači da su u stanju da ga kvalitativno i kvantitativno odrede.

Inače, prisustvo GMO se utvrdi za nekoliko sati.

- Kada uzorak dođe u laboratoriju, najpre se samelje. Potom se izoluje DNK i upotrebi PCR smeša da bi došlo do reakcije. Produkti reakcije zatim idu na elektroforezu. Ukoliko se utvrdi da postoji genetska modifikacija, akreditovanim metodama se obavlja kvantifikacija modifikacije, odnosno proverava u kojoj je meri ona prisutna - objasnili su nam stručnjaci u Laboratoriji novosadskog Instituta dodajući da se najčešće ispituju soja, kukuruz, uljana repica, šećerna repa, pirinač i proizvodi koji ih sadrže.

Prvi korak u detekciji GMO je takozvani skrining metod. Njime se detektuju DNK elementi, promotor i terminator, koji su prisutni u većini različitih GMO biljnih vrsta. Međutim, s obzirom na to da ovi elementi mogu biti prisutni u biljkama u prirodi koje su zaražene virusom mozaika karfiola ili bakterijom *Agrobacterium tumefaciens*, povećan je i rizik od lažno pozitivnih rezultata testa, što se, kako kažu naši sagovornici može izbeći detekcijom ciljnih sekvenci karakterističnih za svaki transgeni organizam. Zbog mogućnosti pojave lažno pozitivnih rezultata, analize rađene u neakreditovanim laboratorijama ipak bi trebali uzeti s rezervom.

Postoji i druga metoda koja identifikuje GM biljne vrste, a koja nije

zasnovana na detekciji modifikovane DNK. To je takozvani "elisa" test, koji se uglavnom primenjuje na terenu, to jest na njivama. Naime, test trakama se u veoma kratkom roku može utvrditi prisustvo GM u biljkama na njivama, ali se takve trake ne mogu koristiti za testiranje termičkih ili hemijskih obrađenih uzoraka. Pomenimo, prema važećoj regulativi u Srbiji, dozvoljeno je prisustvo do 0,9 odsto za proizvode koji sadrže soju, kukuruz, uljanu repicu ili pirinač. Čim se utvrdi nivo i blizu te granice, odmah sledi zabrana prometa. Inače, seme i reproduktivni materijal smatraju se genetički modifikovani ako sadrže više od 0,1 odsto GMO.

Ministar poljoprivrede **Dragan Glamočić** uverava da ni eventualnim izmenama zakona neće biti dozvoljena proizvodnja GMO na našim njivama, a da će, ako se dozvoli promet, ti proizvodi biti dobro obeleženi, što

je bolje za građane nego da stalno sumnjaju u hranu koju kupuju. Činjenica je da ni u samoj Evropskoj uniji nema jedinstvenog stava oko upotrebe i uticaja takve modifikovane hrane. Jedni tvrde kako i nakon više od 15 godina uzgoja i potrošnje u svetu još nema konkretnog dokaza o štetnosti na zdravlje ljudi, životinja i okoline.

Drugi, pak, uporno tvrde da je hrana bez genetski modifikovanih organizama temeljni uslov za zdravu i kvalitetnu ishranu, a da je dokazano i da takav uzgoj već zbog pesticida uzrokuje zagađenje vode i zemljišta. Ni u Evropskoj uniji, međutim, nema mnogo prijatelja genetski modifikovanih biljaka i životinja. Jedina modifikovana biljka čiji je uzgoj uopšte dozvoljen je jedna sorta kukuruza, ali čak i taj kukuruz je zabranilo devet zemalja. Najveći proizvođači ove sorte su Španija, Portugalija, Češka, Slovačka i Rumunija, ali i tako se taj kukuruz prostire na manje nego 0,1 odsto obradivih površina u EU.

Elem, kada konačno stavimo paraf na novi zakon koji dozvoljava trgovinu genetski modifikovanom hranom čak i najžešći protivnici GMO neće imati mnogo razloga da se jede jer, po ugledu na mnoge evropske zemlje, možemo doneti podakta i propise koji predviđaju ograničenja u cilju zaštite tržišta i potrošača. U krajnjem slučaju, niko nas i ne tera da gajimo GM biljke na našim njivama i verovatno ni neće – one se ne gaje ni u najvećem delu Evrope pa zašto bi kod nas?

Upotreba GM sojine sačme u ishrani životinja

Snižavanjem carina od 2014. godine očekuje se dodatno povećanje uvoza svih proizvoda životinjskog porekla koji su daleko jeftiniji upravo zbog niže cene GMO hrane za životinje u celom svetu.

Proizvođači hrane za životinje traže od države da dozvoli uvoz i korišćenje GM sojine sačme za ishranu životinja ili da potpuno zabrani uvoz mesa od životinja hranjenih GM hranom. U prvom slučaju domaći proizvođači bi bili stavljeni u ravnopravan položaj sa konkurencijom u regionu, a to bi dovelo i do nižih cena mesa i mleka u zemlji. U cilju transparentnosti i postizanja zajedničkog stava o ovom zahtevu, pojedinačno treba da se izjasne sve članice Grupacije proizvođača hrane za životinje Udruženja za poljoprivredu, prehrambenu i duvansku industriju i vodoprivredu Privredne komore Srbije. Dogovoreno je da se nakon sprovedene ankete, i postignutim zajedničkim stavom i zahtevom proizvođača hrane za životinje uputi inicijativa ministru poljoprivrede. Na sednici posebno je naglašeno, da je ovo samo ponovljen zahtev Grupacije, koji je donet pre četiri godine.

Godinama jedemo GM meso

- Mi već godinama jedemo uvožno GM meso, rekao je predsednik Grupacije hrane za životinje Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju PKS **Zoran Vukadinović**, koji je i generalni direktor fabrike „Sto posto“. Samo za proteklih šest godina u Srbiju je uvezeno 58,25 miliona kilograma mesa od životinja hranjenih GMO hranivima. Uvoz je u tom periodu i povećan za osam puta.

- Svetska proizvodnja soje u 2012. godini iznosila je 241 miliona tona, a ove godine je povećana na 269 miliona tona. Učešće genetski modifikovane soje je čak 77 odsto. Države članice EU godišnje uvoze oko 40 miliona tona GMO sojinih proizvoda. U EU, kojoj mi težimo, zastupljenost GMO komponenta za hranu za životinje je oko 96 odsto, rekao je Vukadinović. - Snizavanjem carina od 2014. godine očekuje se dodatno povećanje uvoza svih proizvoda životinjskog porekla koji su daleko jeftiniji upravo zbog niže cene GMO hrane za životinje u celom svetu, naveo je on. Povećanje uvoza mesa smanjiće kako domaću proizvodnju hrane za životinje, tako i proizvodnju mesa i mleka, uopšte stočarskih proizvoda i uzročno smanjiti zaposlenost u reproduktivnom lancu. I dalje ćemo živeti u zabludama da ne koristimo GMO, ali ćemo dodatno uništiti domaći stočni fond koji ne može da konkuriše uvoznj GMO hrani.

Vukadinović je naglasio da je činjenica da se u Srbiju iz sveta uvozi meso najlošijeg kvaliteta, ali da podaci govore i da se uvoze žive životinje radi prerade u Srbiju. Da bi održali domaću stočarstvo, nama je potrebno godišnje oko 250.000 tona sojine sačme. Meso koje se uvozi iz inostranstva ne obeležava se kao GMO proizvod i pored toga što je nastalo hranjenjem životinja GMO proizvodima, kazao je Vukadinović.

Direktor šabačke kompanije „Proteinka“ **Zoran Petković**, je rekao da je Srbija u poslednjih osam godina za uvoz mesa potrošila 155 miliona evra, a da bi za uvoz GMO sojine sačme u narednih osam godina trebalo da potroši 400 miliona evra. Zašto bi država to činila, zapitao se on. Ukoliko nema dokaza o štetnosti GMO, zašto bismo uvozili GMO sojinu sačmu i zavisili od žetve u Argentini ili nekoj drugoj zemlji, zašto ne počnemo i sami da je gajimo, poručio je Petković.

Kod ostalih prisutnih proizvođača stav je da nije realno tražiti da bismo izolovano ostrvo, a da sama tema daje prostora za izdvojena mišljenja. Takođe, naučna analiza o GMO, kod nas se tumači na način kako kome odgovara, što nije dobro za državu.

Savetnik ministra poljoprivrede **Radimir Radaković**, pozdravio je organizaciju skupa od strane PKS, koja je omogućila da se o ovoj značajnoj temi čuje i glas samih privrednika. O ovom zahtevu on je izneo iskustva bivših zemalja SFRJ sa studijskog putovanja, sa kojima je identičan i zahtev srpskih proizvođača hrane za životinje. On je naveo da se u Sloveniji proizvodi od životinja koje su hranjene obrocima sa GMO sojom ne moraju posebno obeležavati. Kada je u pitanju GMO sadnja, tu je situacija drugačija, jer Slovenija za poslednje tri godine nije posejala nijedno GMO zrno na svojoj teritoriji, istakao je Radaković.

(Kraj)

GMO odlažu ulazak u STO!

Ukoliko Srbija odloži uvođenje GMO u trgovinu u zemlji, to će je koštati da se odloži njen ulazak u Svetsku trgovinsku organizaciju za naredne četiri godine! To je i prvi uslov za ulazak u Evropsku uniju, koji će neminovno biti odložen. Od Srbije se ne taži da dozvoli uzgajanje GMO i nejnogu potrošnju, ali da bude slobodna trgovina!

Inače, nauka kaže da je točak istorije nezaustavljiv, kada je o reč o GM. Nijednu zemlju, ni njen narod niko ne može naterati da troši GMO organizme. Ali hteli mi to ili ne – oni su prisutni i kdo nas. Jer, upotrebom genetički modifikovane sojine sačme za ishranu životinja, čiej meso kasnije koristimo u ishrani, znači i da su GM stigla i u Srbiju.

SREMSKA MITROVICA • NOVO UDRUŽENJE STOČARA

"Sirmium" - udruženje ovčara i kozara

Na sastanku u sali Poljoprivredno stručne službe u Sremskoj Mitrovici sredinom februara 2014. godine osnovano je udruženje ovčara i kozara „Sirmium“. Potreba za osnivanjem udruženja javila se jer je sve manje odgajivača koza i ovaca i uglavnom su prepušteni sami sebi. Osnivanje društva sa sobom nosi mnoge pogodnosti - na primer lakšu nabavku priplodnog materijala, zajednički nastup na tržištu i naravno pristup krovnom udruženju ovčara i kozara Srbije.

Sastanku su vodili **Željko Gracovac** i **Lale Andonović**, samostalni stručni saradnici sa stočarstvo. Skupu su prisustvovali i predstavnici, gradskih uprava, Agencije za ruralni razvoj, predstavnici matične službe "Agrotim plus", **Marko Cvijanović** koji je pomogao izradu statuta i u poslovima upisa u privredni registar i 24 odgajivača s područja sremskomitrovačke opštine.

Predstavnici agencije za ruralni razvoj su podržali osnivanje udruženja i poručili da će pomoći u skladu sa svojim mogućnostima, preko kredita sa regresiranom kamatom i regresiranim materijalom za osemenjavanje. Akcenat sa-

stanka je stavljen na značaj matičenja životinja, postupak kroz koji proizvođači moraju proći da bi ostvarili pravo na subvencije za svoje životinje. Subvencije za koze i ovce su od ove godine povećane sa 4.000 dinara na 7.000 dinara po grlu. Predstavnici službe za matičenje su istakli da na teritoriji grada Sremska Mitrovica ima više službi za matičenje i da su odgajivači slobodni da odluče sa kojom će saradivati.

Društvo je osnovano po ideji poljoprivrednog proizvođača **Laze Smiljanića** iz Ležimira koji ističe da preko udruženja se može mnogo lakše doći do priplodnog materijala, stočari sa malim brojem životinja mogu doći do matičenih životinja i ostvariti pravo na subvencije, kao i ostvariti čuveni 5K model - kvalitet, kvantitet, kontrola, kontinuitet, konkurentna cena. Samo preko udruženja uspeh je garantovan.

Na čelu društva se nalazi Upravni odbor koji broji pet članova, kao i nadzorni odbor sa mandatom od 2 godine. Registracija društva je u toku a kada bude završena, članovi će se sastati i napraviti detaljan plan rada. **S. S.**

Sa osnivačkog skupa Udruženja „Sirmium“

<p>ДОО ветеринарска станица САВА СРЕМ</p> <p>Лаћарак</p>	<p>Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266 Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Лечење - Вакцинација - Вештачко осемењавање - Превентива - Трихиноскопија - Продаја пилића - Сточна храна - Премикси - Лекови 	
	<p>Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80 Др. вет. мед. спец. Миленко Перић</p>		
	<p>Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9 Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац</p>		
	<p>Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24 Др. вет. мед. Милорад Кевић</p>		
	<p>Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7 Др. вет. мед. Наташа Секулић</p>		

VETERINA

POSTUPCI PRI PREGLEDU ŽIVOTINJA I MANIPULACIJA

Najvažnije – izbeći povrede ljudi i životinja

Piše:
Dr vet. med. Veljko Đurović

Pregled i manipulacija sa životinjama može da se vrši u posebno opremljenim prostorijama za tu namenu, a mnogo češće u štali, na polju, dvorištu ili u oboru. Osnovna stvar za započinjanje pregleda je mir u okolini životinje da je ne bi uznemirili i izazvali neočekivane i nepredvidive reakcije. U situacijama kad nije moguće fizički smiriti životinju mogu da se upotrebe i lekovi za smirenje (trankvilajzeri) koji omogućuju nesmetanu manipulaciju. Trankvilajzeri su dosta skupi, retko se koriste, pa se uglavnom malo sačekava sa pregledom dok se životinja ne primiri.

Prvi korak dobrog i temeljnog pregleda je inspekcija (vizuelni pregled) životinje, kojom se posmatraju stavovi životinje, pokreti, simetrija određenih delova tela, postojanje nekih patoloških procesa koji su vidljivi golim okom (otoka, rana, crvenila, krvarenja)...

Zatim se prelazi na palpaciju ili prepipavanje određenih delova tela i regija. Ovom metodom može da se utvrdi temperiranost određenih delova tela, postojanje nekih formacija ispod ili na koži, kvalitet dlačnog pokrivača... U nekim slučajevima je ovu metodu teško primeniti, pa je potrebno izvršiti pravilan prilazak životinji i

Za pse postoji manžetna koja sprečava ugrize

fiksiranje radi olakšavanja pregleda. Uz prepipavanje mouće je izvršiti i slišanje određenih organa i njihovih delova slušalicama (auskultacija), kao i kuckanje (perkusijsa) da bi smo utvrdili da li ima vazduha, tečnosti na određenom mestu pregleda.

Govedima prilazimo iz za njih „mrtvog ugla“ a to je predeo između glave i prednje noge. Ako je životinja uznemirena možemo da je fiksiramo sa nekoliko metoda. Najlakša je fiksacija prstima tako što se nosna pregrada snažno pritisne, na taj način funkcioniše i brunda. Ako treba da se pregleda zadnja strana životinje, treba biti posebno

oprezan jer goveda udaraju zadnjim nogama u stranu i lučno. Zbog toga se moramo osigurati i fiksirati životinju na nekoliko načina. Može se jednostavno podići snažno koža oko kolenog zgloba, i govedo usled mogućeg gubitka ravnoteže stoji mirno. Postoji i metoda provlačenjem repa ispod noge koja funkcioniše na sličnom principu. Možemo i uz pomoć konopca koji se postavi u vidu osmice iznad skočnog zgloba fiksirati zadnje ekstremitete. Postoje i specijalne metode fiksiranja sa mogućnošću obaranja životinja radi pregleda ili izvođenja hirurških zahvata.

Ovce i koze se relativno lagano postavljaju u određeni položaj, a najjednostavnije je da se obrle nogama oko slabinskog dela tela i blagom pritiskom na telo umire. Za vađenje krvi najefikasnije je ovcu postaviti u sedeći položaj kada se primenjuje sila na slabinski deo i zadnje noge.

Papkarima, pošto pripadaju temperamentnim životinjama, nije uvek lako prići i izvršiti pregled i davanje lekova. Jedan od metoda je stavljanje omčice oko očajnika. Omča kada je postavljena izaziva kod svinje protivljenje i ona refleksno kreće unazad i kontra povlačenju omčice u jednom trenutku se dovede u poziciju „ni tamo ni ovamo“.

Fiksacija i manipulacija sa psima i mačkama nekad može da bude lagana, a nekad može da se završi i sa ogrebitinama i ugrizima. U ovim situacijama veliku ulogu treba da odigra vlasnik sa svojom smirenošću i mogućnošću kontrole svog ljubimca. Pri vakcinacijama, najjednostavnije je uhvatiti životinju za kožu iza vrata i podići je tako da ona izgubi oslonac. Kod mačaka to može da bude problematično, pa se nekad moraju umotavati u peškir, rukav od jakne ili dukserice, sa obaveznom upotrebom kožnih rukavica. Za pse postoji i manžetna za usta koja sprečava ugrize, a može se improvizovati uz upotrebu zavija.

Konjima se prilazi s preda, nikako od pozadi uz obavezni javljanje i la-

Mačke uhvatiti za kožu iza vrata

gani stalni fizički kontakt sa konjem da se ne bi uplašio i slučajno povredio nekog u okolini. Za njih su najbolji boksevi u kojima konj ne može da povredi nekog ko je pored njega. Postoji i metod podizanje prednje noge, gde se konj umiri zbog eventualnog gubitka ravnoteže. Ponekad je i delotvorno nabaciti i neki prekrivač preko glave konja.

Najbitnije je da prilikom pregleda i manipulacije niko ne bude povređen od ljudi i životinja uz obavljen planirani posao. Povrede se dešavaju i kod iskusnih veterinarskih radnika i vlasnika životinja, zbog popuštanja pažnje, dekoncentracije i nepoštovanja procedure.

PODSETNIK RATARIMA

Priprema zemljišta, đubrenje i setva šećerne repe

Predsetvenu pripremu zemljišta treba obaviti pri optimalnoj vlažnosti zemljišta što je moguće pliće (5-6 cm). Pored zadovoljavajućeg kvaliteta rada oruđa, potrebno je pažljivo odrediti i momenat za početak radova, jer se u protivnom povoljna struktura zemljišta stvorena obradom i uticajem klimatskih faktora može pokvariti ako se obavlja na suviše vlažnom zemljištu

O pšte je poznato da u kulturi šećerne repe obrada zemljišta ima posebnu važnost, te da ona od svih ratarskih biljaka ima najveće zahteve u pogledu dubine, načina, roka i kvaliteta izvođenja obrade. Ovakvi zahtevi proizilaze iz činjenice da se zadebljali koren u potpunosti razvija u zemljištu, te je za njegov normalan porast potrebno obezbediti dubok, homogen i rastresit oranični sloj, dobre i postojeće strukture. Takođe, zbog velike količine organske materije koju stvara, repa je i veliki potrošač vode. U našim uslovima, dobar deo vode mora biti obezbeđen nakupljanjem zimskih padavina (X-III) u zemljištu; međutim u predstojećoj proizvodnoj godini, obzirom na "zimsku sušu" koja trenutno vlada, ovaj uslov najverovatnije neće biti zadovoljen. Zbog toga često apelujemo da zemljište obradom mora biti dovedeno u takvo stanje da je sposobno da nakuplja i sačuva velike količine vlage.

Uz pretpostavku da smo ispoštovali sve principe pravilne osnovne obrade, odnosno obradu izveli kvalitetno i blagovremeno, te u jesen **odmah po oranju zatvorili brazdu** (lakim setvospremačem ili drljačom) – tek tada je moguće u proleće **kvalitetno pripremiti zemljište** za setvu u jednom (eventualno dva) prohodu. Zatvaranje brazde u jesen omogućava da se u proleće izvrši jedna plitka predsetvena priprema zemljišta i da se time sačuva dovoljno zemljišne vlage neophodne za klijanje semena. Time će se postići veći procenat nicanja, bolji sklop i konačno – veći prinos!

Predsetvenom pripremom za šećernu repu prvenstveno treba stvoriti rastresit površinski sloj zemljišta u koji će biti položeno seme. Pripremljeni sloj treba da je u svom

donjem delu (nekoliko centimetara ispod zone semena) optimalno zbijen da bi se obezbedio kapilarni dotok vode iz dubljih slojeva, te pravilno ukorenjavanje nežnih klijanaca. Takođe, iznad semena treba formirati "mek pokrivač", rastresit sloj zemljišta (2-3 cm) kako bi se smanjio otpor klice prilikom nicanja i gubici vode isparavanjem. Ovaj sloj obezbeđuje i pravilnu aeraciju i priliv toplote ka semenu. Zbog slabe probojne moći klice i male količine rezervne hrane u semenu, predsetvenom obradom trebalo bi **stvoriti uslove za brzo i ujednačeno nicanje**. Iz tog razloga setveni sloj treba da je strukturan, optimalno vlažan, zaštićen od sušenja i stvaranja pokorice. Kako je već napomenuto, to u mnogome zavisi od kvaliteta osnovne obrade; ukoliko je ona izvedena pravilno i blagovremeno, predsetvena obrada se može izvesti i u samo jednom potezu.

Poznato je da povećana zbijenost zemljišta utiče na smanjenje prinosa repe. Zbog toga predsetvenu pripremu treba izvesti u jednom do dva prohoda, što kvalitetnije, **uz što manje gaženja**. Ovo će naravno zavistiti i od kvaliteta osnovne obrade. Ukoliko se ovom merom zemljište suviše zbije (više od 1,25 g cm⁻³) nicanje je lošije, smanjuje se broj biljaka i njihov raspored, što značajno utiče na prinos. Sabijanje će zavistiti od vlažnosti zemljišta, kvaliteta obrade, brzine kretanja agregata, mehaničkog sastava zemljišta i broja prohoda agregata. Povećana sabijenost zemljišta utiče na smanjenje prinosa od 10 do 28%, a prema nekim našim istraživanjima i do 50%.

Predsetvenu pripremu zemljišta treba obaviti pri optimalnoj vlažnosti zemljišta što je moguće

Šećerna repa zahteva slojevit i dublju obradu

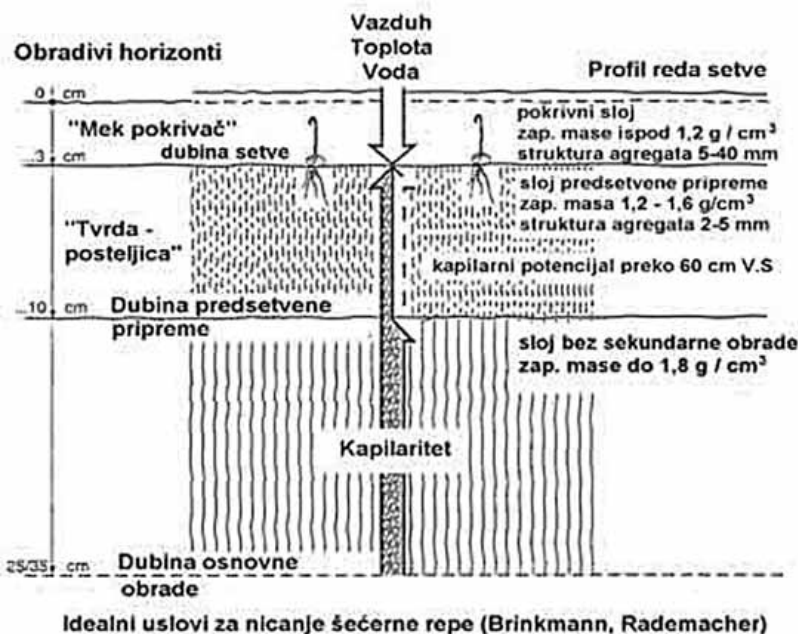
pliće (5-6 cm). Pored zadovoljavajućeg kvaliteta rada oruđa, potrebno je pažljivo odrediti i **momenat za početak radova**, jer se u protivnom povoljna struktura zemljišta stvorena obradom i uticajem klimatskih faktora može pokvariti ako se obavlja na suviše vlažnom zemljištu. Naravno, ulazak u njivu vezan je sa predstojećim vremenskim prilikama; ali treba se držati proverenih principa: pažljivo treba proceniti stanje vlage u zemljištu i predsetvenoj pripremi pristupiti kada su uslovi za suviše sabijanje zemljišta minimalni. U našim agrokološkim uslovima optimalni rok za predsetvenu obradu za šećernu repu je kraj prve i druga polovina marta. Kako bi se umanjilo isušivanje setvenog sloja, pripremu je neophodno izvršiti neposredno pred setvu – ili istog dana. Idealno bi bilo da sejalice otpočne sa radom najkasnije 2-3 sata nakon predsetvene

pripreme. Neblagovremenom i nepravilnom pripremom zemljišta pre setve može se izgubiti i do 10 t^{ha}⁻¹ korena.

Šećerna repa ima i velike potrebe za biljnim hranivima, zbog čega je za ostvarenje njenog potencijala rodnosti od velikog značaja i **primena đubriva**. Đubrenje šećerne repe je specifično, pošto ono pored visokog prinosa korena treba da ostvari i visok udeo šećera u korenu, što se može postići samo pravilnom ishranom. Poznato je da sva tri neophodna hranljiva elementa – azot, fosfor i kalijum, kako u nedostatku tako i u suvišku, negativno utiču na prinos i kvalitet korena. **Azot u ishrani šećerne repe ima najveći značaj**. Često prevelike količine azota uslovljavaju pojačani rast nadzemnih delova, na račun rezervnih materija iz korena. Pored pojačanog rasta lisnog aparata usled nepovoljnog odnosa repa-list, kvalitet repe se smanjuje, a time i sadržaj šećera na račun sadržaja nešećernih materija, koje otežavaju dobijanje belog šećera u fabrikama.

Takođe, i nedovoljna količina azota u ishrani šećerne repe ubrzava sazrevanje i znatno smanjuje prinos korena, postiže se visok sadržaj šećera, ali je ukupna proizvodnja šećera po jedinici površine znatno manja. Prema tome, **kako nedovoljna, tako i prekomerna ishrana šećerne repe azotom ima nepoželjne posledice**.

Na visinu prinosa utiče ne samo **količina azota** već i njegov **raspored po dubini profila**. Kako količinom i rasporedom azota po profilu zemljišta možemo uticati na bujnost biljaka, a time i na racionalnu potrošnju vode, to đubrenje azotom treba uskladiti i sa zalihama vode u zemljištu u proleće (zimске rezerve vlage). Navedeni elementi (zimске zalihе vlage) zajedno sa vremenskim uslovima u maju, junu i avgustu definišu preko 50% ukupnog variranja prinosa korena. Na osnovu tih elemenata treba odrediti potencijalni prinos za datu njivu i godinu, te u proleće izvršiti potrebno đubrenje.

Idealni uslovi za nicanje repe, kojima treba težiti u operacijama predsetvene pripreme i setve prikazani su na šemi:

Doc. dr Goran Jačimović,
Prof. dr Branko Marinković
Poljoprivredni fakultet
Novi Sad

SETVA ŠEĆERNE REPE

Optimalni rokovi za setvu

U prosečnim uslovima šećerna repa počinje da se seje krajem prve dekade marta i završava se do prve dekade aprila, dubina setve od 2-4 cm

Piše: **Dr Katica Škrbić**

Ako je osnovna obrada izvedena kvalitetno i blagovremeno uz obavljeno predzimsko ravnjanje zemljišta, predsetvena obrada može se izvesti u jednom potezu. Pred presetvenu pripremu uneti azotna đubriva KAN, AN i druga ali na osnovu urađene analize zemljišta - N min metodom po preporuci stručnog lica.

Setvu izvesti u optimalnom roku, koji se određuje za svaku godinu, zbog vrlo promenljivih agroekoloških uslova ranog proleća. U prosečnim uslovima šećerna repa počinje da se seje krajem prve dekade marta i završava se do prve dekade aprila, dubina setve od 2-4 cm. Setvu šećerne repe treba početi kada se zemljište na dubini setve zagreje na 6 -7 °C. Ako su rana i topla proleća setvu na lakšim zemljištima treba započeti ranije. Preporučuje se razmak između redova 50 cm, dok međurastojanje u redu može biti od 17 cm ili 18 cm na konačno rastojanje. Cilj je da u vreme vađenja u proseku bude 100.-110.000 biljaka po hektaru. **Gustinu setve treba prilagoditi i količini zimskih padavina. Kod niskih zimskih padavina kao u ovom periodu (palo je manje padavina za 50% od**

višegodišnjeg proseka) gustinu useva treba smanjiti za 10 %.

Veoma je važno izbegavati kako predeboku tako i vrlo plitku setvu. Kod setve u ranim rokovima, dubina setve može biti manja nego u kasnim rokovima (poslednji dani setve).

U svakom slučaju seme treba položiti u sloj zemlje koji sadrži dovoljno vlage za nicanje osim same dubine, značajno je ujednačenost polaganja semena po dubini, što zavisi od načina predsetvene obrade zemljišta, poravnatosti zemljišta i brzine setve. Klijanje i nicanje šećerne repe je od presudnog značaja za uspešnu proizvodnju, jer samo ako sve biljke od samog početka svog razvoja imaju podjednake uslove pristupu vodi, toploti, vazduhu i hranljivim materijama, tada se mogu očekivati i visoki prinosi. Ako biljke istovremeno niknu onda se one, odnosno usevi, uspešno štiti od mogućeg napada repine pipe, buvača, kao i korova.

Kritične temperature su od posebne važnosti u periodu setve i nicanja šećerne repe. Minimalna temperatura za klijanje je od 4-5 °C, što znači da je šećerna repa relativno otporna na niske temperature tokom klijanja, ali je zato relativ-

Setvu šećerne repe treba početi kada se zemljište na dubini setve zagreje na 6 -7 °C

no dug period od setve do nicanja. Niske kritične temperature su od uticaja na šećernu repu u periodu nicanja i u fazi kotiledona, sve do pojave drugog para pravih listova. Kritične niske temperature u periodu nicanja i u fazi kotiledona se kreću do -7 °C, kao što su bile 1986. godine i 2003. godine, kada je došlo do propadanja biljaka i presejavanja šećerne repe na većim površinama u celoj Vojvodini. Mraz od -5.8 °C je 10. aprila 2012.

u Sremu naneo štete – propadanje tek niklih biljaka pa se 2.000 hektara moralo presejati.

Na oglednom polju PSS SrEMSKA Mitrovica izvode se svake godine ogledi u uslovima sa velikom količinom infekcionog materijala u zemljištu sa sortama domaćeg i stranog porekla sa ciljem da se utvrdi stepen tolerancije sorti šećerne repe u eksterno teškim uslovima.

Na osnovu ispitivanja preporučujemo proizvođačima sledeće sor-

te za setvu u 2014. godini:

1. Begonija, Western, Elvira kompanije KWS-a
2. Original, Yack, Giraf kompanije SesVanDerHave
3. Eike, Sandor, Tibor kompanije Strube
4. Melrose, Arkadija, Taifun kompanije Maribo
5. Horta, Gazeta, Rizelda kompanije Syngenta
6. Nora i Vera Instituta za ratarstvo i povrtarstvo Novi Sad

ZNANJE U PRAKSI

ŠID • ZVONKO HNATKO, DIPL. INŽENJER POLJOPRIVREDE I VLASNIK PLANTAŽE VOĆA

Fruškogorske breskve i jabuke za Rusiju

Od 2000. godine na ovamo znatno smo se proširili tako da sada nas trojica radimo oko osam hektara bresaka, sedam hektara krušaka i oko pet hektara jabuka – kaže Zvonko Hnatko, poljoprivredni inženjer iz Šida

Svoj prvi voćnjak **Zvonko Hnatko** diplomirani inženjer poljoprivrede iz Šida posadio je još kao student 1980. godine, s obzirom da je njegov otac u to vreme već imao zasade bresaka. Kako kaže, u prvoj godini je imao jedan hektar jabuke, a u drugoj godini još jedan, tako da je, dok je bio student, samostalno radio ukupno dva hektara jabuka.

- To sam sve radio sam, od rezidbe do prskanja, a kasnije sam

Zvonko Hnatko poljoprivredni inženjer iz Šida

kupio još oko dva hektara zemlje na kojoj sam posadio breskve, tri ili četiri sorte. Nakon završetka fakulteta zaposlio sam se u Zemljoradničkoj zadruzi „Graničar“ Šid, odnosno u njihovom voćnjaku u Moroviću, gde i danas radim. Kada je ta firma trebala da se privatizuje 2008. godine doneo sam odluku da krenem privatno u ozbiljniji posao sa voćem, jer sam se plašio da ne ostanem bez radnog mesta te sam hteo na taj način da sebi obezbedim neki rezervni posao.

Plantaža voća sa savremenom protivgradnom zaštitom

Taman u to vreme je i bratov sin **Dalibor** završio srednju školu i tražio je posao, tako da sam njega pozvao da mi se pridruži u vođarskom poslu i tako je i danas, radimo još uvek zajedničkim snagama. Dalibor vodi deo oko trgovine, rezidbe, branja, dok sam ja više u tehnologiji. Od 2000. godine na ovamo znatno smo se proširili tako da sada radimo oko osam hektara bresaka, sedam hektara krušaka i oko pet hektara jabuka – priča Zvonko Hnatko, diplomirani inženjer iz Šida.

Kada je reč o plasmanu, Zvonko kaže da to nije nikakav problem jer kada se ima dobra roba ona se proda veoma lako i dosta dobro.

- Svu breskvu koju proizvedemo, a prošle godine smo je imali oko deset vagona, prodali smo u Rusiju. Radimo s njima preko firme koja je posrednik, a pored toga imamo nekoliko kupaca i kod nas. Osim bresaka, takođe i naše jabuke idu za Rusiju. Najviše se traže zelene jabuke, sorta „greni smit“ i žute, to

je sorta „zlatni delišes“. Od crvenih sorti u Rusiji najbolje prolazi „aj-dared“. Kod nas prodajemo crvenu sortu „red čif“ i to najviše na kvantitativnoj pijaci u Novom Sadu. Jabuka se najmanje traži u berbi, ali potražnja za njom polako raste tokom zime – kaže Zvonko Hnatko, dodajući da su u protekloj sezoni prodali deset vagona bresaka, krušaka 12 vagona, a jabuka oko 15.

S. Mihajlović
Foto: **M. Mileusnić**

NOVI SLANKAMEN • U POSETI VINOGRADU DRAGOLJUBA MILOVANOVIĆA

Budućnost je u vinarskoj proizvodnji

- I ove godine očekujem oko 100 tona grožđa za vino. To je nešto što je realno i što će pokriti troškove ulaganja, tako da se nadam jednoj dobroj vinogradarskoj godini – kaže Milovanović

Ako je Stari Slankamen poznat po kulturno-istorijskim spomenicima i neverovatnoj prirodi, za Novi Slankamen možemo reći da je čuven po svom brenđu - jabuci. Međutim, ono što čini ovo naselje posebnim jesu velike površine pod zasadima vinove loze i velikom broju vinogradara i vinara. Jedan od njih je i **Dragoljub Mili-ovanović**, koji ima vinograd na površini od oko 12 hektara i šest godina se bavi ovom poljoprivrednom delatnošću. On je ovih dana često u svom vinogradu, jer mu lepo vreme omogućava da obavi poslove poput rezanja i izvlačenja loze iz žice. Kako kaže uzgaja uglavnom bele sorte grožđa i nešto malo crnih. Dragoljub poručuje da se prvenstveno bavi uzgojem jabuka, bresaka i nektarina, jer je ovo područje idealno za uzgoj ovih voćarskih sorti, ali da je podneblje jako dobro i za vinovu lozu, te je rešio da proširi svoju delatnost.

- Posla u vinogradu ima uvek, pogotovo tokom februara meseca koji je veoma značajan za dalji rod, kada završim ovaj posao, onda na red dolazi vezivanje čokota uz stu-

bić i žicu. Obično imam od 1 do 1,6 kg. grožđa po čokotu, što kao krajnji proizvod daje vrhunsko vino-kaže ovaj vinogradar.

Kada je reč o vremenskim uslovima Dragoljub ističe da je veoma bitno pratiti vremenske prilike i

preduzimati određene mere protiv bolesti u vinogradu.

- Da bi došlo do manje mogućnosti izmrzavanja, zato sam i posadio vinograd na ovom manjem proplanku i tu nema izmrzavanja. Jedino ako se dogodi neki rani prolećni

mraz, koji može da uništi prolećne cvetove i deo roda ili čak kompletan rod-kaže on.

S obzirom da su padine Fruške gore i slankamenački kraj idealno mesto za podizanje vinograda, a da se u Srbiji vina često uvoze, kako on kaže rešio je da se oprobaju i u vinogradarstvu. Reč je o vrlo isplativom poslu, koji sve više doživljava ekspanziju.

- Kada biste gledali samu usplativost grožđa ona je na granici rentabilnosti, međutim sam finalni proizvod odnosno vino, donosi odličnu zaradu. Bez obzira na to, smatram da u ovom momentu vinogradari nemaju neki ekstra profit, jer se veliki deo novca prelijeva u ulaganja. Tu pre svega mislim na opremanje vinarije, savremene opreme i svega što je neophodno za proizvodnju vina.

S obzirom da u Slankamenu još uvek nije rešen problem navodnjavanja, a najavljena je izgradnja velikog sistema Dragoljub kaže da bi ovaj sistem mogao trajno da reši probleme kako u voćarskoj tako i u povrtarskoj poljoprivrednoj proizvodnji.

Muskat otonel najzastupljeniji

U njegovom vinogradu je najzastupljenija vrsta muskat otonel i ima oko 40 000 čokova, potom šardone oko 6 000, rajnskog rizlinga 5.000, talijanskog rizlinga 4.000 i najmanje traminac oko 3.000 čokota.

- Sve sorte su se na ovom brdu pokazale kao ekstra kvalitetne za proizvodnju vina ali i za konzumnu proizvodnju. I ove godine očekujem dobar rod kao i prethodnih godina a to je oko 100 tona grožđa za vino. To je nešto što je realno i što će pokriti troškove ulaganja, tako da se nadam jednoj dobroj vinogradarskoj godini-kaže na kraju naše priče Dragoljub Milovanović. **M. B.**

Dragoljub Milovanović

MANIFESTACIJE

BEOČIN – BANOŠTOR • OBELEŽENI DANI VINOGRADARA I VINARA

Počast vinu i dobrom raspoloženju

Dušan Radošević budući kum banoštorskog slavlja – Najava rodne godine i 18. po redu "Banoštorskih dana grožđa"

Proizvođači grožđa i vina iz Banoštora i okoline, okupljeni u Klubu vinogradara i vinara "Sveti Trifun", obeležili su svoj praznik i svetitelja čije ime nose tradicionalnim orezivanjem i osvećenjem vinove loze. Pošto su u banoštorskom hramu Svetog Georgija, u prisustvu ovogodišnjeg kuma **Jovana Kuzmanovića**, iz Čerevića, 14. februara, sveštenici obavili pravoslavni obred, za sledećeg kuma je izabran ugledni vinar **Dušan Radošević**. Potom je program nastavljen u mesnom Domu kulture, pozdravnom besedom aktuelnog predsednika Kluba "Sveti Trifun" **Pere Silbaškog**, koji je pozdravio veliki broj meštana i njihovih gostiju. Već po tradiciji, banoštorski vinari su uručili zahvalnice svojim dugogodišnjim saradnicima – gospođi **Zori Plavšić** i pekari "Lukić".

Uz tamburaše i slavski ručak, članovi Kluba vinogradara i vinara su počastili sve prisutne, među kojima i predsednika opštine Beočin mr

Klub vinogradara i vinara "Sveti Trifun", prema rečima predsednika Pere Silbaškog, osnovan je 24. maja 2003. godine i danas broji šesnaest članova, koji godišnje proizvedu više od sto hiljada litara vina

Bogdana Cvejića, predsednicu SO **Vidanu Nedić**, pokrajinskog poslanika **Savu Svirčevića**, urednika RTS-a **Božidara Nikolića** i druge goste.

Klub vinogradara i vinara "Sveti Trifun", prema rečima predsednika Pere Silbaškog, osnovan je 24. maja 2003. godine i danas broji šesnaest članova, koji godišnje proizvedu više od sto hiljada litara vina. Cilj osnivanja kluba je unapređenje razvoja vinarstva i vinogradarstva

na teritoriji opštine Beočin. Njegovi članovi postali su nadaleko poznati po proizvodnji kvalitetnih vrsta vina, kao što su: talijanski rizling, šardone, traminac, merlo, kaberne sovignon, vranac, frankovka, burgundac, hamburg, zatim razne vrste roze vina i čuveni bermet. Narednog septembra oni će, po 18. put, organizovati svoju najznačajniju privredno-turističku i zabavnu manifestaciju "Banoštorski dani grožđa".

Iako je tog petka, na Svetog Trifuna, osvanuo oblačan i kišan dan, banoštorski proizvođači grožđa i vina veruju da je to predznak rodne godine. Našeg svetitelja, zaštitnika svih useva i zasada, zamolili smo da čuva seoski atar od raznih nepogoda i štetočina, kao što je, kao čudotvorac, uspešno sačuvao i useve svoga mesta – rekao je **Milan Šijački**, jedan od najuglednijih vinogradara i vinara u Banošturu, vlasnik vinarije "Bononija".

D. Poznanović

Bazar vina, rukotvorina i tamburice

Veliko interesovanje izlagača i posetilaca

U organizaciji Kulturog centra opštine Beočin, peti put, uoči Svetog Trifuna je održana manifestacija "Bazar vina, rukotvorina i tamburice". Priredba je i ovoga puta okupila veliki broj proizvođača vina, sva udruženja žena sa teritorije opštine, proizvođače suvenira, samostalne umetnike, vrsne majstore tambure, kao i brojne posetioce. Za razliku od ranijih bazara, ovogodišnji kulturno-zabavni program, u kojem su učestvovali članovi KUD "Brile" iz Beočina, odvijao se u velikoj sali Doma kulture, dok je prostrani hol bio rezervisan za izlagače.

Bazar je po tradiciji okupio veliki broj izlagača, a svoja vina su predstavili Klub vinara i vino-

gradara "Sveti Trifun", Vinarija "Šijački", Podrum Stojković "Dva sunca", Podrum "Silbaški", Vinarijum d.o.o., Vinogradi "Urošević" (svi iz Banoštora), Vinarija "Prekogačić" iz Čerevića i Podrum "Drobnjak" iz Beočina sela. Unikatne rukotvorine i domaće gastronomske specijalitete prezentovale su članice udruženja žena "Jana" i "Majkina radionica" iz Banoštora, "Veliko srce" iz Suseka, "Gorska ruža" i "Miroškine rukotvorine" iz Rakovca, "Moje selance" iz Čerevića, Udruženje vezilja "Dunavski cvet" iz Beočina, opštinsko Udruženje invalida rada i brojni samostalni umetnici koji se bave slikarstvom, izradom nakita, suvenira i rukotvorina.

Osvećenje vinove loze u banoštorskoj crkvi

Kumovi: Jovan Kuzmanović sa porodicom

Promovišu isključivo lokalna vina

Promocija vinarstva i vinske kulture uz daleko dinamičnije uz puno različitih aktivnosti i sadržaja

Grupa entuzijasta i zaljubljenika u vino i vinsku kulturu, sagledavajući situaciju u Indiji došla je na ideju da uradi nešto novo na polju popularizacije vina i vinske kulture, te je nedavno osnovano udruženje pod nazivom „Vina Indije“. Uzimajući u obzir sve prednosti koje nudi ovaj kraj Srema, podrazumevajući Frušku goru i velike površine pod zasadima vinove loze, grupa ljudi je došla na ideju da se napravi jedna lokalna priča, a da će udruženje promovirati indijska vina i vinare. Osnivačka skupština je održana pre nekoliko nedelja, gde se okupilo oko 30 vinara na kojoj je izabran Upravni i Nadzorni odbor, a predstavljen je plan rada udruženja. Uz članove udruženja i mnogobrojne goste, osnivačkoj skupštini kao podrška novoformiranom udruženju prisustvovali su i ljudi iz sertifikacione kuće „CERT“ koja se bavi sertifikacijom poljoprivrednih proizvoda, a samim tim i vina.

Uz svo poštovanje doajena indijskog vinarstva od kojih smo mnogo do sad naučili i sa kojima smo imali odličnu saradnju, ipak smo došli na ideju da osnujemo novo udruženje. U današnje vreme kada se svakodnevno otvaraju nove vinarije, promovisu vina i prezentuju, aktivnost jednog udruženja ne može da se svede na nekoliko dana u godini. Naša želja u punom smislu reči jeste da napravimo niz aktivnosti u toku čitave godine, sve u kontinuitetu, i da na taj način utičemo na popularizaciju vina

i vinske kulture - priča **Saša Milivojević**, predsednik UO Udruženja „Vina Indije“ i objašnjava da žele potpuno drugačije i aktivnije da rade nego što je to do sada bio slučaj.

Reč je o tome da se promocija vinarstva i vinske kulture može odvijati daleko dinamičnije uz puno različitih aktivnosti i sadržaja. Imamo bogom dana mesta poput Slankamena, Krčedina i Banstola i svakodnevno otvaranje novih vinarija, i zaista je šteta da ne iskoristimo potencijal koji

imamo. Smatram da smo do sada bili nedovoljno aktivni i nismo se na najbolji način trudili da ispromovišemo naša vina, ali verujem da će se to ubrzo promeniti.

Saša kaže da udruženje planira u narednih šest meseci da opravda svoje postojanje i da je ovih dana u toku registracija udruženja i potraga za prostorijama.

Obezbeđivanje prostora je prvi korak na kome radimo ovih dana, a čim pronađemo prostor otvorićemo

jednu pravu vinoteku sa domaćim indijskim vinima - a to je naš primarni cilj, da promovišemo vinare sa područja naše opštine - ističe Saša i kaže da će potom uslediti prezentacije i promocije.

Članovi novog udruženja su već posetili jedan od sajmovina vina, ova puta u Pančevu, i doneli prve nagrade i priznanja u svoj grad. Pored Saše Milivojevića u sastavu Upravnog odbora nalaze se i Aleksandar Ivaniš, Aleksandar Kovačević, Boris Paško, Branko Marčeta, Dragoljub Milanović i Nemanja Mutić.

Već smo dobili podršku velikog broja vinara iz naše opštine, koji su iskazali potrebu da se aktivno uključe u rad udruženja. Ono što je dobro jeste da je ovo pravo vreme, kada su vinska kultura i vino u velikoj ekspanziji, i zaista nije dovoljno baviti se tim poslom nekoliko dana u godini - kaže Milivojević i objašnjava zašto je prihvatio da se bavi ovim udruženjem.

S obzirom da su moji poreklom iz Dalmacije i od malih nogu pamtim vino i miris podruma, činjenica je da je ta iskonska ljubav prevladala i opredelila me bavljenju vinom. Tako sam i sam pre nekih šest godina počeo da se bavim proizvodnjom vina. U trenutku kada sam shvatio da je to nešto što me veoma interesuje i privlači pažnju i da mi je to primarno interesovanje pored moga posla, odlučio sam da napravim korak više i išao u školu za somelijera-ističe Saša. -Sa-

Saša Milivojević

da na jedan drugačiji i ozbiljniji način pristupam ovom hobiju, a može se reći i poslu. Jedna vrsta edukacije mi je omogućila da spoznam vino na drugačiji način nego što je to bilo do pre par meseci. Ta škola mi je omogućila nove kontakte i poznanstva i nove poglede na svet vina. Sva moja druženja na promocijama vina u Beogradu i Novom Sadu sam odlučio da prebacim u moj grad-to je bio primarni motiv zbog čega sam odlučio da prihvatim funkciju u udruženju.

M. Balabanović

Plan: otvaranje vinoteke sa indijskim vinima

B - BOGAT ULJEM
A - ADAPTIBILAN
R - RODAN
O - OTPORAN
L - LEPA GLAVA
O - ODLIČNI PRINOSI

Stabilno i provereno!

BAROLO RO/RM

Srednjerani uljani hibrid, koga karakterišu stabilnost i sigurnost u rodu iz godine u godinu. Pokazao je da može lako da se adaptira na različite uslove proizvodnje i donese standardno visoke prinose. Postoji u dve varijante, Rm i Ro.

RO: Otporan na Volovod

www.kws.rs

KWS Srbija d.o.o. Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80

Sejemo budućnost
od 1856

Karlovački uzgojni oblik

Prof. dr Petar Cindrić
mr Dragoslav Ivanišević
Poljoprivredni fakultet Novi Sad

U prvoj godini se na čokotima neguju svi lastari. Nema potrebe da se vrši lačenje. Važno je da čokot što više ojača i ka tom cilju treba da su usmerene sve agrotehničke mere

Karlovački uzgojni oblik je nastao u Sremskim Karlovcima, na Ogladnom polju Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, kao modifikacija sličnih uzgoja tipa kišobrana. Kreator uzoja je dr Petar Cindrić.

Na formiranim čokotima nema kordunice ni krakova, nego se na vrhu stabla primenjuje mešovita rezidba po principu Guyot. **Na čokotu se rezidbom ostavlja po jedan kondir i jedan luk.**

Ukupna visina špalira je 180 do 190 cm. Visina stabla je 60 do 80 cm. Na toj visini se postavlja i prva žica koja služi za privezivanje lukova. Druga, noseća žica se postavlja na 30 cm iznad prve. Preko nje se vrši prebacivanje lastara koji se vezuju za najdonju žicu. Osim ovih, postavljaju se još 4 žice (dva para duple žice i to prvi par: jedna žica na 30cm iznad druge žice, a druga žica 10 cm iznad prethodne; drugi par: jedna žica na 30 cm iznad prethodne (četvrte) a druga žica 10 cm iznad. Ove "duple" žice služe za provlačenje i raspoređivanje zelenih lastara između njih, što osigurava njihov bolji raspored i smanjuje troškove vezivanja lastara za žice.

U prvoj godini se na čokotima neguju svi lastari. Nema potrebe da se vrši lačenje. Važno je da čokot što više ojača i ka tom cilju treba da su usmerene sve agrotehničke mere. U novije vreme, kod ubrzanog formiranja uzgojnog oblika (ako za to postoje uslovi) vrši se lačenje i ostavlja se samo jedan lastar, koji se pinsira u visini između prve i druge žice u cilju forsiranja razvoja zaperaka. Forsira se razvoj dva vršna zaperka, a ostali se uklanjaju lačenjem. Zaperci se u narednoj godini orezuju na luk i kondir. Na taj način se preskače jedna godina u formiranju uzgojnog

oblika.

U drugoj godini rezidbom se na čokotu ostavlja samo jedan kondir od dva okca, a svi ostali lastari se uklanjaju. Bilo bi dobro da je taj kondir ostavljen od najjačeg lastara, a da se pri uklanjanju ostalih lastara stvaraju što manje rane. Tokom vegetacije u ovoj godini se na čokotu neguju dva lastara. Ostali lastari koji izbijaju iz glave u više navrata se uklanjaju i to očenjivanjem pre nego što očvrstne njihova veza sa čokotom. Poželjno je da dva odabrana lastara bez veće krivine produžavaju osu korenovog stabla. Kako rastu, postepeno se vezuju uz pritku.

Rezidba čokota u proleće treće godine obavlja se tako što se jedan od dva lastara uklanja, a drugi se orezuje dugačko. Odabrani lastar se prekraćuje na jedno okce iznad druge žice. Poželjno je da je ovaj lastar niži po položaju tako da se pri uklanjanju drugog lastara presek obavlja na dvogodišnjem delu iznad njega. Na ovaj način će se rana, a zatim i nekroza tkiva na mestu rane, nalaziti iznad puta sprovodnih sudova kojima se vrši transport sokova. Mesto preseka treba da je barem 3-5 mm iznad polaznog mesta lastara koji se ostavlja za stablo. Od ovog pravila se odstupa izuzetno, samo onda kada je donji lastar izrazito slab ili jako kriv. Ako imamo ovakav slučaj, moramo biti svesni da pri uklanjanju donjeg lastara otvaramo ranu na putu kojim idu sprovodni sudovi. I ovde treba ostaviti minimum 3-5 mm ispod mesta preseka na kojem će doći do nekroze tkiva. Nakon rezidbe, stablo čokota se vezuje za pritku ili stub. Gornji kraj lastara koji je ostavljen za stablo se pažljivo, uz nalamanje, povija horizontalno po prvoj žici i na kraju se pričvršćuje za nju.

Posle kretanja okaca, kada lastari dostignu 5-10 cm, obavlja se pr-

Karlovački uzgojni oblik nakon rezidbe

vo lačenje odnosno **odabiranje lastara.** Svi lastari koji izbijaju ispod najdonje žice sve do zemlje uklanjaju se bez obzira da li nose rod ili ne. Taj deo će biti stablo, te treba da je bez lastara sa dobro zaraslim ranama. Uklanjanje zelenih lastara treba obavljati više puta tokom godine.

Lastari koji su se razvili iz 4-6 okaca koji se nalaze na horizontalnom delu donose prvi rod. Oni će imati lepe krupne grozdove. Vrlo često se iz jednog okca razvija više lastara, iz centralnog pupoljka i suočica. Poželjno je da se **lastari iz suočica uklone.** Dva najniža zrela lastara će se naredne godine koristiti za rezidbu. Oni svakako treba da su sami na kolencu jer će se u tom slučaju lakše i bolje obaviti rezidba. Zelene lastare koji se razvijaju sa horizontalnog dela treba **usmeravati i zaturati** u žice. Oni vrlo brzo formiraju pun zeleni zid koji obezbeđuje visoku fotosintetičku aktivnost listova. U trećoj godini može se očekivati oko **4-5.000 kg/ha grožđa visokog kvaliteta.** Mladi čokoti bi lako mogli dati i više, ali bi se to moglo negativno odraziti na njihov dalji razvoj. Kada lastari prerastu najgornje žice, deo njih se pruža u pravcu reda po najvišoj žici, a veći deo se obara nadole i zasenjuje listove koji se nalaze u zoni potpore. Da bi se sprečilo zasenjivanje ove zone, potrebno je obaviti zalamanje na otprilike 2-3 lista iznad najgornje žice. Na ovaj način na čokotu ostaje samo ona dužina lastara dokle oni mogu da se drže uspravno. Na njima obično ostaje 13-15 internodija što je dovoljno i za fotosintezu i za rezidbu naredne godine.

U četvrtoj godini rezidbom se na jednom čokotu ostavljaju dva rodna elementa, jedan kondir od dva okca i jedan luk od 8 do 12 okaca. Dužina luka zavisi od broja čokota po hektaru i od sorte. Za kondir se ostavlja najniže postavljen lastar, u zoni najdonje žice, a za luk prvi odgovarajući lastar iznad ovog. Ostali lastari koji imaju viši položaj se jednim rezom uklanjaju. Presek se pravi na 5-10 mm iznad ostavljenog luka. U IV godini luk može biti nešto kraći. U ovom slučaju se ne prebacuje preko druge žice, nego se vezuje za prvu. U punoj rodnosti luk se prebacuje preko druge žice, savija nadole i vezuje za najdonju žicu.

U četvrtoj godini, a isto tako i u narednim godinama, **lačenjem** (plevljenjem) se uklanjaju lastari koji izbijaju na stablu. Treba imati u vidu da će se lastari koji se razvijaju na kondiru naredne godine koristiti za rezidbu. Da bi se ta rezidba dobro izvela, oni treba da su malo razmaknuti i da nemaju dvojnika, odnosno da stoje samostalno. Ako se razvi-

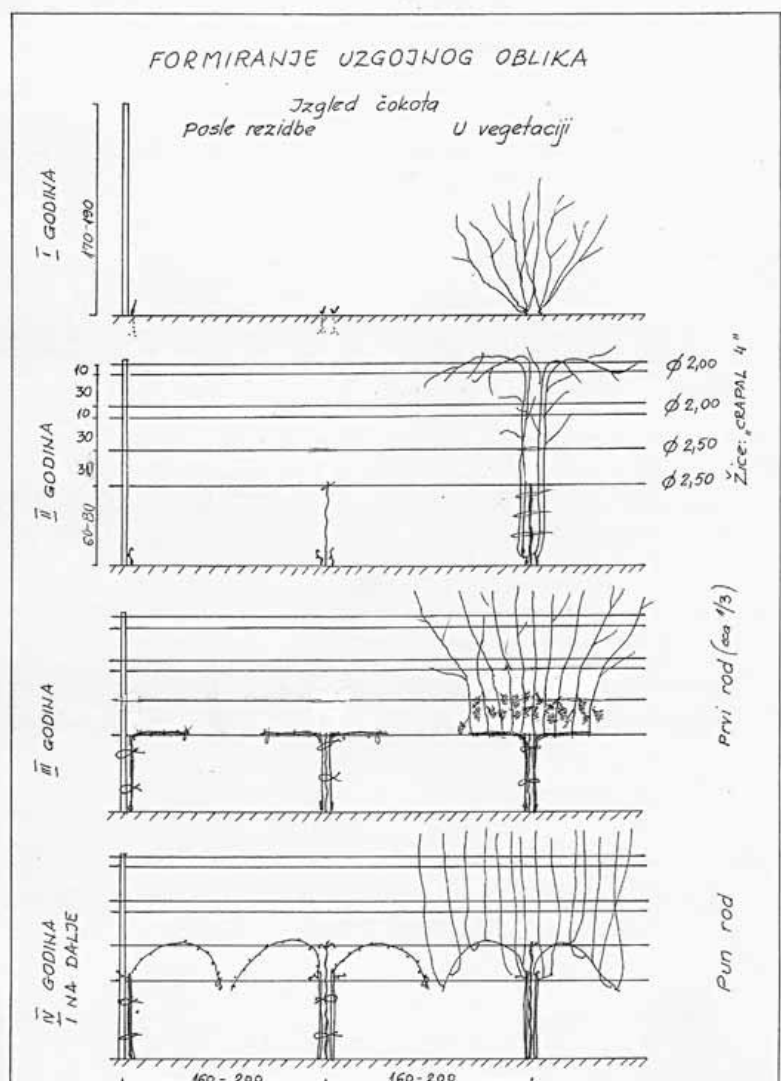
borom terena ne može izbeći. Problem se još više potencira ako se radi o sorti koja je osetljivija na niske temperature, na primer neka stona sorta. Za ovakve slučajeve treba primeniti specijalna rešenja u načinu gajenja čokota. Ovom prilikom opisujemo jednu modifikaciju uzgojnog oblika sa parnom sadnjom. Osnovna ideja ovog rešenja je – ne odricati se prednosti koje daje visoki uzgoj nego na njemu primeniti delimično zagrtanje. Pri osnovi stabla neposredno iznad zemlje, održava se rezervni kondir na kojem se tokom vegetacije neguju dva zelena lastara koji se u jesen posle opadanja lišća polažu po zemlji i zagrcu.

U godinama kada nema izmrzavanja (4-6 puta godišnje) ova dva lastara se prilikom rezidbe odsecaju, izvlače iz zemlje i odbacuju. Nema potrebe za pažljivim odgrtanjem, već se ono svodi na jedno kopanje koje i ne mora odmah da se obavi pa se može odložiti za kasniji termin kada se pojave korovi. U ovom slučaju rezidba se normalno obavlja kako je predviđeno za ovaj uzgojni oblik čokota bez zagrtanja (Cindrić, 2000). Kada su oštećenja od niskih temperatura veća, za rezidbu se koriste i zagrtnuti lastari. U zavisnosti od stepena izmrzavanja moguća su dva slučaja:

- Kada dođe do delimičnog izmrzavanja jednogodišnjih lastara, smanjeni broj živih okaca na lukovima se nadoknađuje podizanjem jednog zagrtnutog lastara i njegovim vezivanjem za najdonju žicu. Pretpostavlja se da višegodišnji deo čokota nije značajnije izmrzao te da će se regenerisati. Ako se to ostvari, lastar iz glave se koristi samo jednu godinu, a prilikom rezidbe naredne godine se uklanja. Ovaj slučaj (B) se u vinogradarskom rejonu Subotičko-horgoške pešcare dešava u proseku 2-3 puta u 10 godina;

- U slučaju jakog izmrzavanja svih nadzemnih delova čokota, mora se odseći celo stablo. Jedan od zagrtnutih lastara se postavlja na najdonju žicu, a drugi se orezuje na jedno okce iznad druge žice, onako kako se to normalno radi pri rezidbi u trećoj godini za ovaj sistem uzgoja. Iskustvo je pokazalo da se izmrzavanje ovako visokog stepena u rejonu Subotičko-horgoške pešcare dešava jednom, eventualno dva puta u toku deset godina (slučaj C).

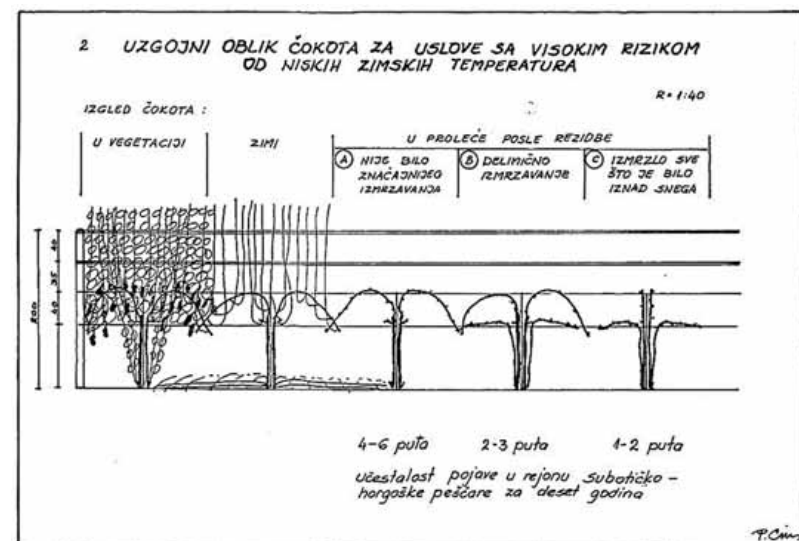
Ako se ručno odgrtanje računao kao jedno kopanje, a zagrtanje i odgrtanje traktorom kao duboka obrada zemljišta i zaoravanje đubriva, onda troškovi dodatnih poslova za ovu modifikaciju u načinu gajenja poskupljuju proizvodnju za približno 20 radnih dana.

Karlovački uzgojni oblik

UZGOJNI OBLIK ČOKOTA ZA USLOVE SA VISOKIM RIZIKOM OD NISKIH ZIMSKIH TEMPERATURA

U ravničarskim područjima, a ponekad i u brdovitim vinogorjima gde su vinogradi sišli u ravnice ili se nalaze u zatvorenim depresijama, rizik od niskih zimskih temperatura se iz-

Uzgojni oblik za uslove sa visokim rizikom od niskih zimskih temperatura

ĐUBRENJE VOĆNJAKA (5)

Vreme đubrenja i količina đubriva

Autori: Zoran Keserović, Nenad Magazin, Marko Injac, Fabricio Totis, Biserka Milić, Marko Dorić, Jovanka Petrović

Do stupanja voćaka u period pune rodosti, ukoliko je obavljeno agromeliorativno đubrenje, voćke se đubre uglavnom azotnim đubrivima. U vremenu potpune rodosti u toku jeseni dodaju se kompleksna đubriva, a u proleće u toku vegetacije azotna đubriva

Cink

Nedostatak cinka relativno lako može da se nadomesti tretmanom prskanja cinkom (npr. Zintrac 0,3 do 0,5 l/hl) u periodu između početka vegetacije i zelenih pupoljaka.

(Tabela 22.)

Hloroza zbog nedostatka gvožđa

Nedostatak gvožđa dovodi do poremećaja u stvaranju i razmeni materija kod voćaka.

Uzroci simptoma nedostatka gvožđa mogu da budu sledeći:

- U zemljištima koja su bogata krečnjakom sa visokom pH vrednošću pristupačnost gvožđa je umanjena.
- U kiselim mineralnim zemljištima nedostatak gvožđa može da dovede do viška fosfata ili jona teških metala (cink, bakar) koji sprečavaju usvajanje gvožđa.
- Sabijenost zemljišta i prevelika vlažnost mogu uticati na smanjeno usvajanje gvožđa.
- Prevelika količina fosfora u zemljištu

Predlog mera za rešavanje hloroze

• Ako je za nedostatak gvožđa odgovoran višak kalcijuma u zemljištu, onda preporučujemo godišnji tretman EDDHA ili EDDHMA helatnim agensima gvožđa. Povoljan trenutak za unošenje gvožđa preko sistema za navodnjavanje je od početka porasta mladara do najkasnije pre cvetanja (tokom najveće faze rasta korenja). U teškim slučajevima je ponekad neophodan dodatni tretman.

• Ako je uzrok hloroze previsoki sadržaj bakra (preko 200 ppm), preporučujemo – naročito kod kiselih zemljišta – upotrebu krečnjaka. Takođe obratiti pažnju na dovoljnu količinu sadržaja humusa.

• Ukoliko je struktura zemljišta uzrok hloroze, potrebno je preduzeti mere za poboljšanje zemljišta: sabijena zemljišta moraju da se rastresu. Kod preterano vlažnih zemljišta mora da se ugradi dre-

naža za odvođenje vode, na primer krtična ili drugi vid drenaže.

• Helatne oblike gvožđa treba dodati preko sistema za zalivanje, ali ne u toku jake insolacije već uveče ili tokom kišnog vremena.

• U zemljištima sa pH vrednosti od preko 7 i visokim sadržajem krečnjaka odnosno visokim sadržajem aktivnog krečnjaka, EDDHA-helatni agensi gvožđa sa orto-orto vezivanjem imaju veću efikasnost. U skladu sa uredbom (Evropske zajednice) br. 2003/2003, tip helatnog agensa gvožđa (orto-orto ili orto-para) mora da bude označen na etiketi.

• Niske temperature zemljišta i ekstremno visok sadržaj vode utiču na usvajanje helatnih oblika gvožđa.

• Sulfat gvožđa, po 150 kg/ha na jesen i u proleće, u Vinschgau-u u Burgrafenamt-u (Južni Tiro) je pokazao dobro dejstvo protiv hloroze. Pored toga, cena sulfat gvožđa je povoljnija, ali nedostatak je korozivno dejstvo. Delovi gvožđa kao što su ankeri ili šipke za navodnjavanje nakon kontakta sa sulfatom gvožđa počinju da rdaju.

Đubrenje voćnjaka

U savremenim intenzivnim zasadima đubrenje je jedna od najvažnijih agrotehničkih mera od koje zavisi rast i rodost voćaka. Za normalno rastenje i rodost voćaka neophodni su sledeći makroelementi: azot, fosfor, kalijum, kalcijum, magnezijum i dr. Njih biljke troše u većim količinama. Međutim, voćke uzimaju i druge elemente u malim količinama, a njihov nedostatak može da utiče na mnoge fiziološke poremećaje u biljkama: bor, cink, bakar, gvožđe, molibden, mangan. Đubrenjem se u zemljište unose hranjivi elementi kako bi njihov sadržaj bio što bliži optimumu za rast i razvoj biljaka.

Preuslov za optimalno snabdevanje voćnjaka hranjivim materijama jeste da je struktura zemljišta i sadržaj hranjivih materija u njoj poznata (analiza zemljišta). Kako bi se održala kontinuirana mineralizacija azota u zemljištu i ujedno obezbedilo snabdevanje korenskog sistema hranjivim materijama, potrebna je dovoljna vlažnost zemljišta. Naročito

Izgled savremenog voćnjaka u kojem se poštuju sve agrotehničke mere (Mala Remeta)

tokom suvih perioda u proleće, na suvim, peskovitim zemljištima, kao i u voćnjacima sa malim porastom, u periodu od faze balona do jenskog opadanja plodova treba da se obrati pažnja na ujednačenu vlažnost zemljišta.

Azot je veoma važan za vegetativni razvoj voćaka, ali i za obrazovanje generativnih organa. Previše i kasno đubrenje azotom utiče na bujan porast mladara i krupnije plodove. Takvi mladari ne odrvene do jeseni i često su sklони izmrzavanju, a plodovi su krupniji i slabije skladišne sposobnosti. U slučaju nedostatka azota, letorasti su lošijeg porasta i slabije je obrazovanje cvetnih pupoljaka. Fosfor utiče na obrazovanje cvetnih pupoljaka, zamaštanje i normalan razvoj plodova, kao i na prisustvo boje i aromatičnih materija u plodovima. Na stablima koja su dobro obezbeđena fosforom, na vreme dolazi do odrvenjavanja letorasta. Kalijum utiče na rodost voćaka i akumulira se u rodnim grancima, lišću i plodovima. Kalijum utiče na kvalitet i boju plodova.

Đubriva se prema poreklu dele na organska (prirodna) i mineralna (veštačka). Od organskih đubriva najčešće se koristi stajnjak, osoka, kompost, zelenišno đubrenje itd. Upotrebom organskih đubriva popravljaju se struktura zemljišta, tj. zemljište se obogaćuje humusom i omogućuje bolje iskorišćavanje mineralnih materija. Mineralna đubriva imaju u sebi elemente u neorganskom obliku i dele se na prosta i složena (kompleksna). Najvažnija azotna đubriva su: KAN (27 % N), amonijum-sulfat (21 % N) i urea (46 % N), amonijum nitrat (% N). Sva ova azotna đubriva se koriste pre početka kretanja i za vreme vegetacije. Od fosfornih, najviše se koristi superfosfat (17–19 % P₂O₅), Tomasovo brašno (16–22 % P₂O₅, a od kalijumovih: kalijum-sulfat (48–52 % K₂O), kalijum-hlorid (58–62 % K₂O) i kalijum nitrat (% K₂O). Međutim, danas se u voćarskoj proizvodnji najviše koriste kompleksna đubriva, koja se sastoje od dva ili više hranjivih elemenata. Najbolje je ako je odnos N:P:K u takvim đubrivima 2:1:3. Za voćarsku proizvodnju najpogodnija su sledeća kompleksna đubriva: 8:4:20, 10:20:30, 9:18:27, 7:14:21. U nedostatku ovih kompleksnih đubriva mogu da se upotrebe i kompleksna đubriva sa sledećim odnosom 15:15:15 i 14:14:14. Fosfora i kalijumova đubriva unose se u zemljište tokom mirovanja vegetacije. Što se sadržaj azota u kompleksnim đubrivima povećava, to im se vreme primene pomera ka početku vegetacije.

Vreme đubrenja i količina đubriva

U toku pripreme zemljišta za sadnju, tj. rigolovanja, obavlja se agromeliorativno đubrenje na osnovu hemijske analize zemljišta. Obično se dve trećine utvrđene količine kalijuma, fosfora i stajnjaka rasturi po površini pre rigolovanja, a ostatak posle rigolovanja i ravnanja površine.

Do stupanja voćaka u period pune rodosti, ukoliko je obavljeno agromeliorativno đubrenje, voćke se đubre uglavnom azotnim đubrivima. U vremenu potpune rodosti u toku jeseni dodaju se kompleksna đubriva, a u proleće u toku vegetacije azotna đubriva. Svake četvrte godine neophodno je dodavati stajnjak, ili obaviti zaoravanje biljaka za zelenišno đubrenje. U punoj rodosti neophodno je održavati nivo hranjivih materija u preporučenim granicama, tj. treba uvek nadoknaditi one količine koje su iznete iz zemljišta za izgradnju lišća, drveta, pupoljaka i plodova. Treba napomenuti da za zemljišta kisele reakcije treba koristiti bazna azotna đubriva (KAN i amonijum – nitrat), dok za zemljišta koja pokazuju baznu reakciju treba koristiti kiselija azotna đubriva (amonijum – sulfat).

Unošenje đubriva može da se obavlja na nekoliko načina. Kompleksna đubriva i stajnjak koji se unose u jesen mogu da se rasture po celoj površini ili u brazde. Ako se đubrivo rastura po celoj površini onda se vrši zaoravanje ili tanjiranje. Jesenje đubrenje može da se obavlja i u brazde, tako što se kod mladih voćki otvaraju brazde u projekciji krune, a kod starijih voćaka između redova. Đubriva se unose preko zemljišta: rasturanjem ispod krune 70 %, fertirigacijom 25 % i folijarno oko 5 %. Đubriva se razbacuju ispod krune tako da đubrivo bude rastureno 60–70 cm šire u odnosu na projekciju krune. Poželjno je da se rastureno đubrivo okopavanjem ili freziranjem unese u zemljište ili da se zemljište dobro natopi vodom.

Ukoliko se u toku juna ili jula, na osnovu analize listova koja je obavezna svake godine u integralnoj proizvodnji, primeti nedostatak nekog od elemenata, može da se obavi folijarno đubrenje. Ono se obavlja 2–3 puta u razmaku 15–20 dana. Ona sadrže osim važnijih mikroelemenata još i azot, fosfor i kalijum.

Takođe, u voćnjacima često dolazi do pojave hloroze izazvane niskim sadržajem gvožđa, i to pogotovo na peskovitim zemljištima. Radi otklanjanja nedostatka gvožđa, dobre rezultate daje primena gvožđe-helata. Prskanje helatima gvožđa (Fe-EDTA) treba obaviti sa 0,3–0,5 % rastvorom nekoliko puta u toku vegetacije. Ukoliko se helati gvožđa primenjuju preko zemljišta, savetuje se njihovo rasturanje oko stabla i to 50–150 g

Đubrenje u punoj rodosti

Svake četvrte godine neophodno je dodavati stajnjak, ili obaviti zaoravanje biljaka za zelenišno đubrenje. U punoj rodosti neophodno je održavati nivo hranjivih materija u preporučenim granicama, tj. treba uvek nadoknaditi one količine koje su iznete iz zemljišta za izgradnju lišća, drveta, pupoljaka i plodova.

po stablu. Bolji rezultati se postižu ako se navedena količina helata primenjuje u vidu 1–2 % vodenog rastvora. Oko svakog stabla na kojem se uočavaju znaci nedostatka gvožđa, na udaljenosti od 1 do 1,5 m potrebno je izbušiti ili iskopati 3–4 rupe od 15 do 30 cm. Rastvor se sipa u rupe, koje se zatim zatrpaju. Pri unošenju helata u zemljište, oni deluju 2–3 godine, dok je folijarno tretiranje potrebno obaviti svake godine. U poslednje vreme unošenje ovih đubriva obavlja se hidroburoom. Nedostatak gvožđa može da se otkloni i folijarnim đubrivima, koja pored drugih hranjivih elemenata, sadrže i gvožđe. U voćnjacima gde se navodnjavanje obavlja sistemom kap po kap, helati mogu da se dodaju i vodi za navodnjavanje (5 g Fe-EDTA / stablu). Takođe, kao dobar način se pokazalo i unošenje gvožđa putem fertirigacije.

Sistem đubrenja se u intenzivnoj proizvodnji jabuke zasniva isključivo na analizama sadržaja hranjivih elemenata u biljkama i zemljištu. U integralnoj proizvodnji analiza listova se mora raditi svake godine, a svake četvrte ili pete godine zemljišna analiza, kako bi se znalo koje bi količine hraniva treba dodati u zemljište. Preporučuje se đubrenje sistemom fertirigacije, kroz sistem za navodnjavanje, a eventualna korekcija folijarnom prihranom. U gustim zasadima jabuke savetuje se đubrenje u skladu s Integralnim konceptom proizvodnje.

Iz udžbenika: "Integralna proizvodnja jabuke" Foto: D. Čosić

Tabela 22. Folijarna đubriva za jabuku

Đubrivo	N %	P ₂ O ₅ %	K ₂ O %	B %	M gO %	Mn %	Zn %	Doza po hl
Tehnička urea	46							Proleće 300 g
Urea za poljoprivredu	46							Jesen 3 kg
Monokalijumfosfat		52	34					200 g
Monoamonijumfosfat	12	61						200 g
Kalijumsulfat			50					500 g
Kalijumnitrat	13		46					500 g
Magnezijumsulfat					16			500 g
Magnezijumnitrat	11				15			300 g
Magnezijumhidroksid			63			130 g		
Mikrobor			21					100 g
Bortrak 150			11					70 ml
Solubor DF			17,5					100 g
Boro 10 Lg Gobbi			10					100 ml
Mangansulfat						32,5		50 g
Mantrak						27,4		30 ml
Mangan 32 PG						32		50 g
Zintrac 700							40	35 ml
Zintrac 10 LG							10	150 ml

ŠTA TREBA ZNATI O NABAVCI SUŠARA

Proizvođači sušara i primeri iz prakse

Neophodno je da svaki veći poljoprivredni proizvođač poseduje sopstveno skladište zrna sa mogućnošću dosušivanja zrna okolnim vazduhom ili veštačkog sušenja zrna zagrejanim vazduhom. Na taj način stvara se tržište zrnaste robe. Zrno se prodaje kada se postigne povoljna cena

Proizvođači sušara za zrno su: »Progres«, Čačak, »Lalika«, Bačka Palanka, »Termin«, Kula, Seting, Kisač i Termoplina iz Mladenovca. Proizvođači silosne opreme su: »Statik«, Kovin i dr. Proizvođači transportnih uređaja su Metalac, Banatsko Novo Selo, »Statik«, Kovin, »Poljo-mont«, Bački Jarak, »Seting«, Novi Sad i dr. Proizvođači aspiratera za čišćenje zrna su: »Metal-matik«, Beočin. Proizvođači kolskih vaga su: »Unimer«, Kruševac, »Vagar«, Novi Sad-Futog i »Tehnomer«, Futog. Postoji velik broj trgovačkih kuća i zastupnika inostrane opreme za sušenje i skladištenje zrna.

Primer iz prakse

Eremin Gojko je vlasnik privatne zadruge "Agropromet" iz Bečje. Ova firma uspešno saraduje sa zemljoradnicima koji ukupno imaju 12.000 ha obradivih površina. Zadruga ima u zakupu 1000 ha i u svojoj 140 jutara. Ima 14 traktora od 60 do 160 kW i jedan „Klasov“ žitni kombajn „Leksion“. Zemljoradnici s kojima zadruga saraduje imaju svoju mehanizaciju.

Zadruga poseduje skladišne objekte za zrno, kapaciteta 500 vagona zrna. U podno skladište sa kosim dnom može da stane 300 vagona, a u skladište sa ravnim dnom 170 vagona i tampon čeliju 30 vagona zrna. Koso dno je povoljnije zbog lakšeg izuzimanja zrna iz skladišta. Skladišta su izgrađena od armiranog betona. Sastoje se od čelija. Jedna čelija ima kapacitet 100 vagona zrna. Ona se pune zrnom sa elevatorima. Istovar kamionskih ili traktorskih prikolica obavlja se u tri prijemna koša. Najveći koš može da primi dve kamionske prikolice. Za istovar služi hidraulična platforma

Privatna sušara ZZ "Agropromet", Bečje

dužine 18 m i širine 2 m. Ostali koševi nemaju mogućnost hidrauličnog istovara. Preko puta podnih skladišta nalaze se dve okrugle, vertikalne, "kongskilde čelije", svaka kapaciteta 3 vagona. U njima se može u isto vreme da skladišti i šaržno suši zrno. One su izgrađene od letava od kivanog drveta. Između letava nalazi se perforirani lim. U centru čelije smešten je vertikalni perforirani limeni kanal (tzv. "odžak"). Kroz ovaj kanal uduvava se zagrejan vazduh, koji radijalno, horizontalno, prolazi kroz sloj zrna i izlazi kroz perforirani plašt čelije. Ukoliko se čelija potpuno ne napuni sa zrnom,

u središnjem kanalu pomera se čep do sloja zrna, kako vazduh nebi pobegao preko sloja zrna.

Gojkov otac je izgradio pre desetak godina "kongskilde čelije" i radio uslužno sa njima. Sami su izradili i ugradili komoru za sagoravanje goriva. Učinak jedne čelije je oko 30 t/dan. Ove čelije su zaradile ostale skladišne objekte i vertikalnu, gravitacionu, sušaru za zrno "CER", iz Čačka. Učinak sušare "CER", tip DVSK, je 8 t/h zrna kukuruza. Ona je dvoprolazna, jer zagrejan vazduh dva puta prolazi kroz sloj zrna. Na taj način štedi se skupo gorivo za sušenje zrna. Ona troši oko 30 l ulja

za loženje ili oko 35 Nm³ zemnog gasa po toni osušenog zrna. Sušara ima na sebi hvatač plevica. Prošle sezone sušara je osušila preko 1000 vagona zrna kukuruza. Pored sušare nalazi se tampon čelična čelija, koja služi kao rezervoar za vlažno zrno. U nju se vrši prijem vlažnog zrna. Iz nje sušara, uglavnom noću, dobija zrno na sušenje. Čeliju je izgradila privatna firma "Statik" iz Kovina sistemom spiralnog namotavanja trakastog čeličnog lima. U čeliju može da stane 30 vagona zrna. Iznad čelije postavljen je aspirater za čišćenje vlažnog zrna. Transportnu i drugu skladišnu opremu ugradila je firma "Univerzal" iz Novog Bečje.

Pored skladišnih objekata nalazi se remontna radionica firme "Agropromet". U radionici su smeštene sve neophodne mašine alatke za remont i održavanje poljoprivredne mehanizacije. Radionica se, pored ostalog, bavi izradom depozitora za veštačko đubrivo i špartača (kultivatora).

Poljoprivrednicima neophodna skladišta

Potrebno je naglasiti, da je danas neophodno da svaki veći poljoprivredni proizvođač poseduje sopstveno skladište zrna sa mogućnošću dosušivanja zrna okolnim vazduhom ili veštačkog sušenja zrna zagrejanim vazduhom. Na taj način stvara se tržište zrnaste robe. Zrno se prodaje kada se postigne povoljna cena. Slično se radi i sa kukuruzom, samo što se klip kukuruza skladišti u mnogo jeftinija skladišta (čardake, koševе, kotobanje, okrugle vertikalne binove i sl.). Skladište za zrno može da se izgradi od betona, čelika, plastike i drveta. Beton je bolji od čeličnog lima, a drvo od plastike. Drvo i beton slabo provode toplotu, pa ne dolazi do ovlaživanja zrna u čeliji. Semenska roba se uglavnom čuva u drvenim čelijama.

Biti vlasnik svoje robe

Postoji dobar razlog da paori imaju svoj skladišni prostor, pošto u tom slučaju im niko neće pri predaji zrna zakidati na masi zrna, vlazi zrna, hektolitarskoj masi, primesama, nečistoći i dr. Procenjujemo da se pri prijemu zrna na silosnim centrima u društvenom posedu, pa i u poslednje vreme u privatnom vlasništvu, uzima oko 6 %. To je u visini otplate jednog dugoročnog kredita. Zašto onda ne bismo imali svoje skladište, da skladištimo svoju robu, da budemo vlasnici svoje robe, da je prodajemo kada mi to hoćemo i da nemamo gubitaka pri predaji (prodaji) robe.

Takođe, postoji dobar razlog da paori imaju svoj skladišni prostor, pošto u tom slučaju im niko neće pri predaji zrna zakidati na masi zrna, vlazi zrna, hektolitarskoj masi, primesama, nečistoći i dr. Procenjujemo da se pri prijemu zrna na silosnim centrima u društvenom posedu, pa i u poslednje vreme u privatnom vlasništvu, uzima oko 6 %. To je u visini otplate jednog dugoročnog kredita. Zašto onda ne bismo imali svoje skladište, da skladištimo svoju robu, da budemo vlasnici svoje robe, da je prodajemo kada mi to hoćemo i da nemamo gubitaka pri predaji (prodaji) robe.

Silosni centri angažuju "Jugoinpekt" za kontrolu robe. Oni ih plaćaju i oni rade za njih, a ne za nas. Zbog toga je potrebno uzimati uzorke robe i kontrolisati u poljoprivrednoj stanici ili institutu. Takođe, troškovi skladištenja robe se fiktivno povećavaju, a stvarni troškovi su mnogo niži.

Prof. dr Miladin Brkić

Pogon za sušenje i skladištenje zrna ZZ "Agropromet", Bečje

U znaku setve

Polovinom marta počinje setva jare grahorice, jarog stočnog graška i jare uljane repice. Setva jarih useva treba da se obavi u ovom mesecu, a ne u sledećem, jer se osetno smanjuju prinosi. Treba da se nabavi seme, đubriva i sredstva za zaštitu za useve koji se seju u aprilu i maju. Ako ozimi usevi nisu prihranjeni, prihranjuju se sada, u vreme bokorenja

Smena godišnjih doba primećuje se u vremenu i prirodi, iako se ona ne događa odjednom. Naš narod slika ovaj mesec kao staru babu koja ima nepredvidivu čud i vrlo lako menja mišljenje. Naši krajevi imaju pretežno umereno kontinentalnu klimu koja se odlikuje uglavnom blagim prelazima iz jednog u drugo godišnje doba, a ti prelazi su ipak najnestabilniji tokom marta. U ovom periodu naše područje se često nalazi pod uticajem ciklonske aktivnosti iz zapadnog Sredozemlja, zatim prodora hladnog vazduha sa područja Karpata. Zbog ovakvih situacija mart karakteriše vrlo promenljivo vreme. Sunčane i relativno tople dane vrlo brzo smenjuje kiša, a često i susežica i sneg, dok tople južne vetrove smenjuje hladni severac. Krajem marta pojavljuje se period veoma toplog vremena, a za vreme stabilnih vedrih dana jutro su hladna s mrazovima, a poslepodneva vrlo topla, pa razlika između minimalne i maksimalne temperature bu-

de i po dvadesetak stepeni. Mart je jedan od suvljih, ali i jedan od najvetrovitijih meseci u godini, a u drugoj polovini ponekad se beleži i poslednji sneg.

Setva jarih useva

Ratari u martu nastavljaju prihranjivanje ozimih useva azotnim đubrivima. Seju se jari usevi – pšenica, zob, raž i ječam, ako to nije učinjeno tokom prethodnog meseca, treba očekivati da će se ovaj posao završiti do kraja marta. Polovinom marta počinje setva jare grahorice, jarog stočnog graška i jare uljane repice. Setva jarih useva treba da se obavi u ovom mesecu, a ne u sledećem, jer se osetno smanjuju prinosi. Treba da se nabavi seme, đubriva i sredstva za zaštitu za useve koji se seju u aprilu i maju. Ako ozimi usevi nisu prihranjeni, prihranjuju se sada, u vreme bokorenja. Poljoprivredni stručnjaci kažu da je ovo pravo vreme za uzimanje uzoraka za hemijsku analizu zemljišta.

Povrtari u martu nastavljaju na otvorenom polju setvu ranih

prolećnih useva: mrkve, peršuna, paštrnjaka, rotkve, rotkvica, spanać, graška, lukova. Sade se lukovi, ren, salata, kelj, kupus, keleraba. Mrkva klija i niče na temperaturi tričetiri stepena, za tri do šest nedelja. Seje se od početka marta do početka juna, zavisno od cilja i uslova proizvodnje – navodnjavanja. Tako isto može da se seje i rotkva. U zaštićenom prostoru za proizvodnju rasada za srednjeranu proizvodnju seju se kupusnjače, plavi patlidžan, krastavac, a za kasnu paprika. Seju se i celer, salata, paradajz, praziluk. Već uveliko se beru spanać, mladi crni luk i jesenja salata. Krajem marta počinje direktna setva cvekle i paprika.

Oprez u ishrani

Stočari u martu moraju da budu oprezni sa ishranom stoke. U nizijskim krajevima jagnje se ovce i tom poslu treba pokloniti odgovarajuću pažnju. Ovce se često jagnje noću ili rano u zoru pa po mogućnosti treba dežurati. Ovcama posle jagnjenja treba dati mlak slankast napoj od mekinja i najkvalitetnije seno. Ovcama, i drugim preživarima, treba davati stočnu so, koja se najčešće prodaje u obliku čvrstih komada u kojima su uz kuhinjsku so i drugi korisni mineralni dodaci. I u ovom mese-

cu često se tele krave pa treba sa njima postupati oprezno. U jednom uglu, prethodno očišćenom, treba prostreti čistu slamu. Pri teljenju poželjno je da prisustvuju iskusna lica koja će pomoći ako dođe do nekih komplikacija. Proverite na vreme broj telefona dežurnog veterinarara koji može zatrebati. Kada se krava oteli, pupak treba obavezno dezinfikovati u jodnoj tinkturi, a oteljenoj kravi dati mlak napoj: vodu u kojoj su razmučene najkvalitetnije mekinje. U jasje se stavlja najkvalitetnije seno. Ako tele treba da sisa, dovoditi ga na podoj svaka tri sata, ili ga ostavljati kraj krave da sisa po volji. Posle zimske ishrane stoku treba dovesti u dobru kondiciju. Posebnu brigu posvetiti izbalansiranoj ishrani. Stoku ne ispuštati na ispašu i čuvati je od prehlade jer se počinje linjati.

Voćari i vinogardari u martu podižu matičnjake vegetativnih i generativnih podloga, rastila i zasade voćnjaka. Završava se rezidba jabučastih i koštičavih voćnih vrsta. Suzbijaju se korovi u voćnjacima i obavlja međuredna obrada oranjem. To je veoma važan posao jer vegetacija uveliko kreće i teba se pobrinuti da korov bude blagovremeno uništen kako ne bi korisnim biljkama trošio dragocenu hranu. Obavlja se skraćivanje okulanata u rastilu, te podmla-

đivanje i prekalemljavanje voćaka. Orezuju se kupine i maline i izvodi plavo prskanje breskve i kajsije. U rasadniku i voćnjacima obavlja se prihranjivanje. Posadene sadnice se prekraćuju.

U vinogradu se utvrđuje broj izmrzlih okaca. Kalem se na zrelo. Obavlja se stratifikacija kalemova i sade se kalemovi vinove loze. Ogrču se mladi čokoti i uklanjaju površinske žile. Stajnjak i mineralna azotna đubriva rasturaju se po vinogradu. Vrš se rezidba vinograda na zrelo. Treba skinuti staru koru sa čokota. Obavlja se duboka obrada zemljišta u redovima i između njih. Popunjavaju se prazna mesta u vinogradu.

U vrtu i na okućnici sadi se ukrasno drveće i grmlje. Korovi pored puteva pršću se herbicidima. U drugoj polovini meseca treba okopavati ili odmotavati ruže i propisno ih orezati. Ukrasno drveće i grmlje koje nije orezano u prošlom mesecu, što pre orezati. Svi koji sakupljaju lekovito bilje kreću na posao. Kucnuo je njihov čas. Vrijeme je za hrastov lišaj, podbel... Podubrite zemlju oko biljaka i ne zaboravite da se đubrivo sporo raspada i da bi se potpuno sjedinilo sa zemljom treba oko mesec dana. Iz podruma iznesite biljke koje su tamo bile preko zime.

VREMENSKA PROGNOZA ZA MART

Temperatura iznad proseka

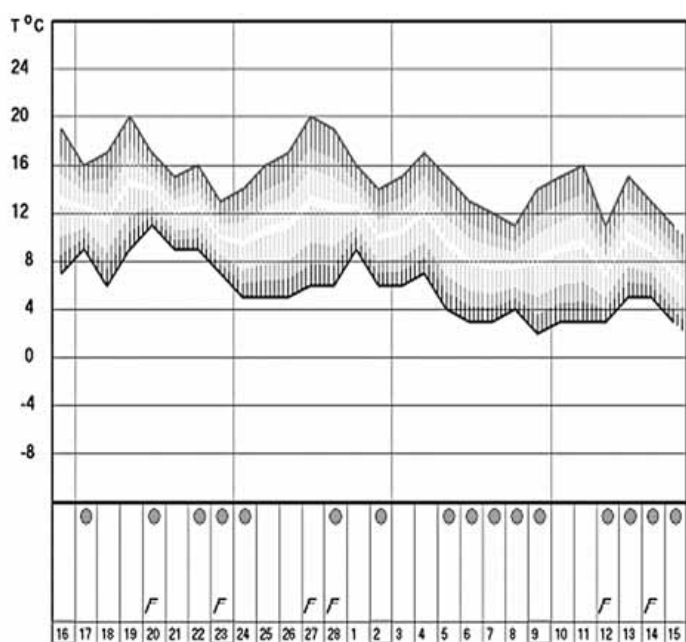
Prema prognozi Republičkog hidrometeorološkog zavoda, srednja minimalna temperatura vazduha u martu će imati vrednosti iznad ili u granicama višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti viša za oko 0.9°S u odnosu na višegodišnji prosek.

U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost martovske srednje minimalne temperature vazduha oko 4.4°S. Srednja maksimalna temperatura vazduha u martu biće iznad ili u granicama višegodišnjeg

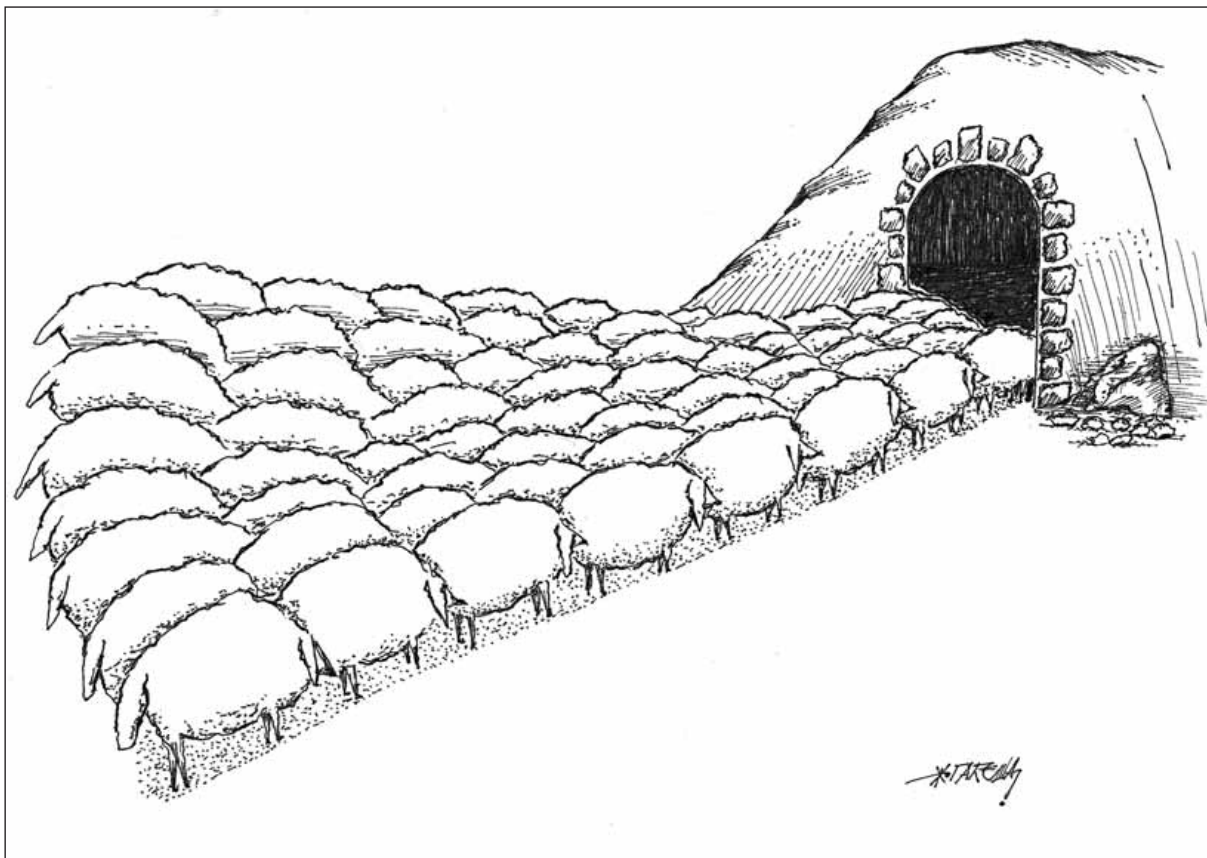
proseka, sa vrednostima u proseku višim za oko 0.9°S u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom marta biće oko 13.4°S.

Srednja martovska količina padavina će biti u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku nižim za oko 8 mm u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja količina padavina tokom marta iznosiće oko 33 mm.

Prognoza vremena do 15. marta

◉ ГРМЉАВИНА ◉ КИША ◉ МАГЛА ◉ СНЕГ ◉ ВЕТАР – МАКСИМАЛНА ТЕМП. – МИНИМАЛНА ТЕМП.

Krišom radio na ogledima

Ukrštanjem kukuruza američke selekcije "Kraljica prerije" sa odabranim klipovima domaćeg zubana već 1909. dobio je dovoljno semena da sa novo stvorenim semenom *Rumskog zlatnog zubana* zaseje veće površine na rumskom veleposedu

Piše: **Ratko Racković**

U takvim okolnostima u Rumu iz Iloka sa Vlastelinstva Odeskalki dolazi mladi Rudolf Flajšman, u Rumu. Bilo mu je 27 godina kada je prihvatio službu u Rumi 1906. godine. Rudolf Flajšman rođen je u Egeru (Jegri), zapadna Češka u Sudetima, 1879/11/28. Sudetski Nemač. Na Zavodu za vinogradarstvo i voćarstvo instituta u Klosterneoburgu kod Beča, 1896. godine stiče diplomu baštovana i vinogradara, na osnovu studija i praktičnih uspeha dodelilo mu Ministarstvo 1924 oznaku inženjera. Po završetku srednje pomološke škole radio je na Brionima 1897. Potom 1898., dve godine, na Kutjevu odakle prelazi u Ilok kao pomoćnik rukovodioca. U Rumi se prvi put sreće sa ratarstvom i moderno uređenim veleposedom. Kako su na svim pustarama ovog veleposeda bili prisutni stručni časopisi iz Beča i Budimpešte, Rudolf Flajšman je uz svakodnevne radne obaveze pratio dešavanja u struci i analogno tome opredeljuje se za oplemenjivanje biljaka što će rezultirati podizanjem oglednog polja 1908. godine na pustari Moja volja. Saznavši za postojanje ogleda, a bez njegove saglasnosti direktor Rudolf Ernst Rauer mu zabranjuje dalji rad na ogledima. Flajšman ipak krišom nastavlja sa ogledima na oplemenjivanju bilja.

Dolaze čuveni profesori

Naredne 1909. godine prilikom posete Vlastelinstva Pejačević u Rumi, administrator dr Ivan Pohl, traži da vidi taj ogled. Zadovoljan onim što je video odobrava Flajšmanov dalji rad na oplemenjivanju biljaka i šalje ga na stručno usavršavanje u Lordsdorf kod čuvenog profesora dr Šrajervogla, gde će tokom polugodišnjeg usavršavanja dobiti nova saznanja i praktične smernice za rad na terenu. Zapazivši predanost struci i entuzijazam mladog Flajšmana dr Šrajervogl preporučuje ga

Bista Rudolfa Flajšmana u Kompoltu

profesoru dr K. Fruvirtu sa katedre za oplemenjivanje biljaka, dr Čermaku, dr Kasereru i drugim stručnjacima Visoke škole za kulturu tla u Beču. Po povratku u Rumu oplemenjivanje biljaka je osnovno zanimanje Rudolfa Flajšmana pri čemu on, po savetima uvaženih profesora iz Beča, na pustari Petrov dvor u Rumi 1909. formira ogledno polje za oplemenjivanje biljaka, pod nazivom Biljnogojska stanica. Rezultati su stigli vrlo brzo. Ukrštanjem kukuruza američke selekcije "Kraljica prerije" sa odabranim klipovima domaćeg zubana već 1909. dobio je dovoljno semena da sa novo stvorenim semenom *Rumskog zlatnog zubana* zaseje veće površine na rumskom veleposedu. U Rumu dolaze čuveni profesori prate razvoj i daju potrebna uputstva. Mađarski stručnjaci toga doba Elemer Sekač i Emil Grabner posećuju Rumu radi razmene iskustava. Radeći u Rumi Rudolf Flajšman postaje najobrazovaniji oplemenjivač u tadašnjoj Hr-

vatskoj i Mađarskoj. U Rumi odgaja *Rumski zlatni zuban* za koji 14. marta 1914. godine dobija prvu nagradu. Bez obzira na ratne prilike koje će uslediti te godine potražnja za *Rumskim zlatnim zubaonom* je izuzetno velika. Rudolf Flajšman o problemima oplemenjivanja biljaka piše u stručnim časopisima Hrvatske, Mađarske, Austrije, Nemačke. Nalazi vremena da posećuje stručnjake, da piše radove u stručnim časopisima, ali i da sa paorima iz okoline daje praktične savete za ostvarenje većih prinosa sa oplemenjenim kukuruzom i pšenicom, i drugim ratarskim kulturama. Na osnovu uspeha njegovog rada od 1912. na vlastelinstvu u Rumi seje se oplemenjeni kukuruz i stiče značajan prihod od prodaje semena.

Zvanje počasnog doktora

Rudolf Flajšman piše u poljoprivrednim časopisima Austrije, Mađarske, Hrvatske i Nemačke. U

Rumi započinje uvođenje statističke metode na oglednim parcelama. Nesporno Rudolf Flajšman je poslednji polihistorik svoga doba koji je kao naučnik ovladao celokupnim znanjem svoga vremena, sveznalac, za razliku od specijalista danas. Bavio se dvadeset godina, pre svih i praktično radio na heterozisa kukuruza. Selektionisao je pšenice otporne na hladnoću, sušu i snet. Započeta istraživanja u Rumi nastavio je u Kompoltu, oplemenjivao je: kudeljku, raž, ovas, grahoricu, pamuk, pasulj, muhar, bagrem. Od uljanih kultura oplemenjivao je: soju, suncokret, ricinus, grašak, sočivo, oplemenjivao je trave. Bavio se meteorologijom agro i mikro klimatologije. Svojim dostignućima u praksi dobio je zvanje počasnog doktora od Visoke škole za kulturu tla Beču.

Na Rumskom vlastelinstvu Pejačevića 1909. godine Rudolf Flajšman započeo je oplemenjivanje pšenice, raži i kukuruza, pa sa ovim

poslednjim na Prvoj državnoj izložbi kukuruza u organizaciji Državnog mađarskog privrednog udruženja osvojio zlatnu medalju. Na osnivačkoj sednici Komisije za oplemenjivanje biljaka Državnog mađarskog privrednog udruženja, održane 15. aprila 1913. godine, na predlog Elemer Sekača, pored ostalih izabrani su Rudolf Flajšman iz Rume i Artur Lederer, veleposednik iz Čoke. Za sekretara komisije za oplemenjivanje biljaka 1919. izabran je Endre Fabricijus.

U Rumi se mladi Flašman, izuzetni autodidakt, fantastičnom energijom i gvozdenom disciplinom prihvatio učenja - praktičnog oplemenjivanja, pokretanju proizvodnje sorti i organizacionim poslovima - sve istovremeno. U to vreme danonoćno je učio, te je za dve do tri godine sa poletom došao do visokoškolskog znanja na svim područjima agrarne nauke.

(Nastaviće se)

AKTUELNOSTI

PEĆINCI • OBNOVA REGISTRACIJE POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA

Veliko interesovanje poljoprivrednika

U prvih desetak dana od 2.428 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava, obnovu je izvršilo 178 poljoprivrednika

Ove godine u opštini Pećinci obnova registracije poljoprivrednih gazdinstava počela je 18. februara i traje do 31. marta, mada, poljoprivrednici koji do sada nisu imali registrovano gazdinstvo, registraciju mogu izvršiti tokom cele godine. Od 2.428 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava, obnovu je za ovih desetak dana izvršilo 178 poljoprivrednika. U Upravi za trezor u Pećincima kažu da je obnova registracije poljoprivrednih gazdinstava ove godine počela malo ranije i da je interesovanje poljoprivrednika za obnovu veliko.

Poljoprivrednici Upravi za trezor treba da dostave popunjene obrazce s podacima o trenutnom stanju poljoprivrednih kultura, planiranoj setvi ili sadnji u toku godine, kao i svim nastalim promenama na gazdinstvu. Recimo, o članovima po-

Dušan Stojić

ljoprivrednog gazdinstva, vrsti i brojnom stanju stoke, kao i podatke o zemljišnom posedu i osnovu korišćenja poljoprivrednog zemljišta.

Obnova registracije gazdinstava je neophodna svake godine, bez obzira da li je došlo do promena u gazdinstvu. Iz Uprave za trezor u Pećincima podsećaju da je za obnovu potrebno popuniti i potpisati obrazce dobijene na kućnu adresu i predati Upravi za trezor, što se može izvršiti svakim radnim danom od 8 do 13 časova, ili poslati putem pošte.

Podsećanja radi, u obrazac broj 3 potrebno je precizno uneti kulture koje će se sejati na datoj parceli, u obrazcu broj 4 popuniti stočni fond i broj životinja i takođe, popuniti obrazac broj 8 i izjavu. Sve ostalo se popunjava i dostavlja po potrebi, naglašavaju u Upravi za trezor u Pećincima. Dakle, registrovana poljoprivredna gazdinstva i ove godine treba da obнове registraciju da bi ostvarila pravo na razne vidove pomoći iz agrarnog budžeta.

Dušan Stojić iz Prhova koga smo zatekli u Upravi za trezor prilikom predaje dokumentacije za obnovu registracije svog poljoprivrednog razdinstva kaže da ima registrovano gazdinstvo od početka od kako je registracija uvedena. I kako ističe, njegova iskustva po tom pitanju nisu loša, međutim, on smatra da bi beneficije trebalo ograničiti na određene veličine parcela jer bi na taj način država pomogla razvoj sitnijih gazdinstava.

- Moja iskustva nisu loša, mada mislim da su podsticajna sredstva mala. Čak bih imao jedan predlog, ako se zna da se manja poljoprivredna gazdinstva u Srbiji kreću od pet, pa čak i 10 hektara, čemu onda finansiranje 100 hektara, a žale se da nema para. Zašto se davanje subvencija ne bi ograničilo na 20 hektara i bilo bi prostora za njihovo poverćanje. Ako je

cilj da se pospeši razvoj malih i srednjih gazdinstava i da im se pomogne, ja mislim da je to onda put. Naravno, da se onda subvencije povećaju. Koga ovako država finansira? Deset jakih ljudi u Vojvodini, a šta je s nama koji obrađujemo manje posede? Šta će ovi ljudi koji imaju 5-10 hektara? Kako će oni da opstanu? Oni će već naredne godine morati da projadu jutro zemlje da bi obavili setvu koja je iz godine u godinu sve skuplja - tvrdi Dušan Stojić iz Prhova koji obrađuje 13 hektara svoje zemlje, žaleći se na niske i nepostojeće cene poljoprivrednih proizvoda. - Ne kažem ja da subvencije ne treba da dobiju i velika gazdinstva, ali bi trebalo da se manja gazdinstva bolje stimulišu da bi opstala, da ne postanu ti ljudi socijalni slučajevi. Ugušiće na velika gazdinstva - dodaje na kraju Stojić.

G. M.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 17. do 21. februara 2014. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Pad cene kukuruza
- Rast cene suncokretove sačme
- Dešavanja na svetskim berzama

Tokom protekle nedelje na „Produktnoj berzi“ u Novom sadu zabeležen je vrlo skroman obim prometa. Količinski, on je iznosio 666 tona, što je dva i po puta manje nego prethodne nedelje. Vrednosni obim je tri puta manji u

odnosu na prethodnu nedelju i iznosio je samo 13.562.400,00 dinara.

Pšenicom se i sojom uopšte nije trgovano u nedelji za nama, dok je kukuruz ponovo dominirao u strukturi ukupnog obima prometa. Ovom kulturom trgo-

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

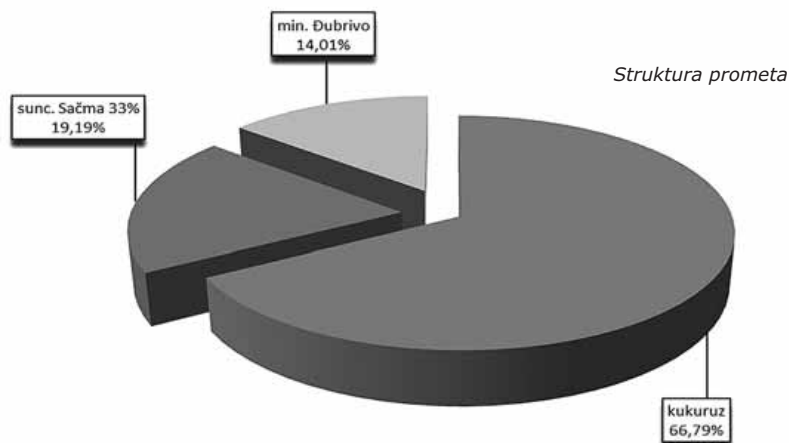
ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/ KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2013.	493	16,94-17,16	493	16,94-17,16	+0,99%
Suncokretova sačma, 33%	100	26,76	100	26,76	+6,16%
Mineralno đubrivo "SAN"	48	31,11	48	31,11	-0,26%
Mineralno đubrivo "UREA", fco-kupac	25	39,27	25	39,27	+1,71%
Ječam	770	24,75	-	-	-
Suncokret, zrno	200	51,00	-	-	-
ROBA	TRAŽNJA (t)	CENA DIN/ KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/ KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Pšenica, rod 2014.	2.000	17,05	-	-	-

vano je u količini od 493 tone, po prosečnoj nedeljnoj ceni od 17,06 din/kg, sa PDV-om (15,51 din/kg, bez PDV-a), što je za nepunih 0,5% niže nego prethodne nedelje. Čini se ipak da je dvonedeljni pad cene ovog artikla zaustavljen na nivou od 15,40-15,60 din/kg. Kretanje svetskih cena kukuruza, kurs domaće valute, a samim tim i aktivnost domaćih izvoznika opredelile cenovni trend ove kulture u narednom periodu.

Posle skoro dva meseca, tokom protekle nedelje, registrovan je berzanski posao kupoprodaje suncokretova sačme. Berzanski ugovor u količini od 100 tona, zaključen je po ceni od 26,76 din/kg, sa PDV-om (22,30 din/kg, bez PDV-a), što je za 1,30 din/kg više u odnosu na cenu sa kraja 2013.godine.

Od mineralnih đubriva čija je sezonska upotreba aktualna, trgovano je SAN-om, u količini od 48 tona, po ceni

od 31,11 din/kg, sa PDV-om (28,28 din/kg, bez PDV-a), što je identično prošlonedeljnoj ceni. Trgovano je i ureom u količini od 25 tona, na paritetu fco kupac, pa se može zaključiti da je cena ovog đubriva nepromenjena, u odnosu na prošlu nedelju, obzirom da se, registrovana cena od 39,27 din/kg, sa PDV-om (35,70 din/kg, bez PDV-a), prevedena u cenu na paritetu fco utovareno, kreće na prošlonedeljnom nivou.

PRODEX

O prošlonedeljnoj cenovnoj stabilnosti u domaćem agraru, dovoljno govori podatak da je današnja indek-

snost vrednosti PRODEX-a od 212,53 poena, tek za 0,01 indeksnih poena niža u odnosu na prošli petak.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP MART 2014.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	- \$/t	219.88 \$/t	224.88 \$/t	227.89 \$/t	226.42 \$/t
Kukuruz	- \$/t	175.27 \$/t	176.92 \$/t	178.58 \$/t	179.36 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
178.07 EUR/t (futures mar 14)	156.65 EUR/t (futures mar 14)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
198.75 EUR/t (futures mar 14)	174.25 EUR/t (futures mar 14)

Vrednosti kukuruza, skočile su na najviši nivo od septembra 2013. godine, na osnovu spekulacija da će najveća suša u Brazilu u poslednjih deset godina negativno uticati na useve. Vreo talas i nedostatak padavina su smanjili vlagu u zemljištu i spržili useve u Brazilu. Padavine koje se prognoziraju u narednim danima u glavnim rastućim regionima, biće za 75% manje od prosečnih,

što će dodatno umanjiti količinu vlage koja je već na niskom nivou usled najsušnijeg januara još od 1954. godine. Nedeljna izvozna prodaja SAD-a je bila nanivou od 1.3 miliona tona, odnosno kumulativno 34.6 miliona tona (13.9 mt u isto vreme prošle godine).

Vrednosti pšenice su gotovo čitave protekle nedelje beležile skokove na osnovu logističkih proble-

ma i ne tako idealnih uslova za useve 2014. godine. Nedeljna izvozna prodaja od 597.000 tona, za 12% je bila veća od ranijeg četvonedeljnog proseka, dok je kumulativni izvoz trenutno na nivou od 27.3 miliona tona, ili +26% u odnosu na prošlu godinu.

U odnosu na kraj prošle nedelje cena martovskog fjučersa na kukuruz u Čikagu je skočila za 3,45, dok je cena fjučersa na pšenicu skočila za 3,49%.

U odnosu na prethodnu nedelju u Budimpešti je došlo do rasta cene pšenice sa martovskom isporukom za 0,70%, a kukuruza za 0,84%. Cena pšenice je u Parizu skočila za 1,15%, a kukuruza za 1,01%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno nov 13	- \$/t	491.42 \$/t	500.09 \$/t	497.59 \$/t	499.06 \$/t
Sojina sačma okt 13	- \$/t	450.00 \$/t	456.90 \$/t	453.00 \$/t	450.90 \$/t

Sojom se u prvoj polovini nedelje trgovalo po ceni koja je bila blizu dvomesečnom rekordu. Razlog su signali da je porasla potražnja za sojom iz SAD-a i da bi suša mogla naškoditi usevima u Brazilu, naj-

većem izvozniku. Ekonomisti iz USAD-a, rekli su da će setva soje u SAD-u biti veća za 3,9% u odnosu na prethodnu godinu i obuhvatati 32.2 mil. hektara, dok će cena u proseku iznositi \$9.65 po bušelu.

Vrednost fjučersa na soju u Čikagu je u odnosu na kraj prošle nedelje u porastu za 1,04%, dok je cena fjučersa na sojinu sačmu jeftinija za 0,42%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.rs
branimir.alivjovic@limagrain.rs
www.limagrain.rs

POLJOPRIVREDNA MEHAZICAJA

- Kupujem traktore IMT 533 i 539 do 1.000 evra. Tel: 066/9585-171
- Prodajem kombajn Claas Mega 204 sa hederom 510m, adapter za kukuruz 5 redi, roto secka original Claas i adaptacija za sun-cokret. Tel: 063/7767-828
- Prodajem traktor Zetor 5011, prskalicu RAU 330 litara, plug dvobrazni na pomeranje, špartač IMT dvoredni, grablje Šempeter 220, drljača 4 krila, levator 9 metara. Tel: 064/315-91-18
- Prodajem dvoredni vučeni kombajn za repu i pastrnak "klajne" i šestoredni špartač za repu i soju. Tel: 063/569-417
- Prodajem traktor Torpedo rx120 KS i tanjiraču Ferocop 28 diskova, vučena. Tel: 022/682-057
- Prodajem traktor IMT 560, traktor IMT 558 u odličnom stanju, špartač, prikolicu, špediter, prskalicu, levator, setvospremač, plug, berač, plug, tanjiraču, rasturivač, sejalicu za kukuruz i sejalicu za žito. Tel: 063/526-008, 061/687-62-60.
- Prodajem traktor Rus T40, plug i kare. Tel: 065/542-46-86
- Prodajem kombajn New Holland 3m kosa, kabina, sečka, zamena za poljoprivrednu mehanizaciju. Tel: 022/630-872, 063/828-9-121
- Prodajem traktor IMT 565 i berač za kukuruz Zmaj 214s. Tel: 063/802-18-41
- Prodajem traktor Belarus 52 sa prednjom vučom. Cena 1.500 E. Tel: 022/669-147
- Prodajem traktor IMT 560 novi tip i plug dvobrazni Lemind Leskovac. Tel: 064/40-62-990
- Prodajem traktor Zetor 5011, prskalicu RAU 330 litara, plug dvobrazni na pomeranje, špartač IMT dvoredni, grablje Šempeter 220, drljača 4 krila i levator 9 metara. Tel: 064/315-91-18
- Prodajem kombajn Zmaj univerzal u dobrom stanju. Tel: 064/281-96-29
- Prodajem traktor Belarus 820 u odličnom stanju, 1999. godište i odžački krunjač, pogon struja i kardana, kapacitet 5 t na čas. Tel: 064/4-333-528
- Prodajem traktor Torpedo 75 bez prednje vuče. Tel: 065/418-74-00
- Prodajem IMT 560 novi tip i plug dvobrazni Lemind Leskovac. Tel: 064/40-62-990
- Prodajem traktor Ursus 904B. Tel: 022/718-340
- Prodajem IMT 560 novi tip i plug dvobrazni Lemind Leskovac. Tel: 064/40-62-990
- Prodajem traktor Ursus 904B. Tel: 022/718-340
- Prodajem ruski traktor old timer MTZ 5 1957. godište, u radnom stanju. 022/658-935, 064/3453428
- Prodajem traktor Fendt Farmer 104s turbomatic 60 KS, generalna urađena, uvoz iz Švajcarske. Tel: 064/95-85-627
- Prodajem traktor IMT 539 i IMT 542. Tel: 063/11-83-095
- Prodajem kombajn Zmaj Univerzal u dobrom stanju ili menjam za mušku telad. Tel: 069/58-55-829
- Prodajem traktor John Deere 3130. Tel: 064/20-99-042
- Prodajem traktor Rakovica 65, 1987. godište. Tel: 064/384-36-47
- Prodajem traktor John Deere 3130. Tel: 064/20-99-042
- Prodajem traktor Zetor 5011, Golf 2 1992. godište, dizel, prskalicu RAU 330 litara, plug dvobrazni na pomeranje, plug 757 IMT s kopirnim točkom, špartač IMT dvoredni, grablje Šempeter 220, drljača 4 krila, levator 9 metara. Tel: 064/315-91-18
- Kupujem traktor Vladimirac. Tel: 064/10-45-178
- Prodajem traktor IMT 560 novi tip i plug dvobrazni Lemind Leskovac. Tel: 064/40-62-990
- Prodajem traktor Torpedo 9006. Tel: 063/559-447
- Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hedera 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75
- Prodajem traktor IMT 585 u radnom stanju. Tel: 063/469-016

- Kupujem traktor Vladimirac T25 i prodajem 1 jutro zemlje u Lačarku. Tel: 061/11-18-972
  - Prodajem traktor Zetor 5011, Golf 2 1992 godište, dizel, prskalicu Rau 330 litara, plug dvobrazni na pomeranje, plug 757 IMT s kopirnim točkom, špartač IMT dvoredni, grablje Šempeter 220, drljača 4 krila, levator 9 metara. Tel: 064/31-59-118
  - Prodajem traktor IMT 533, kabina, duplo kvačilo, ekstra stanje, plug 756vk, drljača 3k velika. Tel: 064/324-92-59
  - Prodajem traktor Belarus 82 u odličnom stanju. Tel: 069/664-521
  - Prodajem traktor Rus T40, plug i jednoosovinku kao i Tamič 75. Tel: 065/542-46-86
  - Prodajem traktor Torpedo 9006. Tel: 063/559-447
  - Prodajem traktor IMT 577 1991. godište, odličan, vlasnik, drljaču četvorokrlnu. Tel: 022/478-417, 062/960-11-16
  - Prodajem IMT 585 odličan, berač Zmaj 221 dvoredni sa kipom odlično stanje i motor od 577 u delovima ispravan. Tel: 063/469-016
- Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hedera 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75**
- Prodajem traktor 575. Tel: 064/95-62-160
  - Prodajem Ferguson 533, cena 2.000 evra. Tel: 061/15-88-641
  - Prodajem traktor mali Ursus 335 igrabu-lje sunce Lifam. Tel: 063/194-54-78
  - Prodajem traktor Belarus 820, 1999. godište i trobrzani plug Vogel Noot 3s 950, sve u odličnom stanju. Tel: 064/4-333-528
  - Prodajem kombajn Zmaj Univerzal u jako dobrom stanju, može zamena. Tel: 064/281-96-29
  - Prodajem John Deere 3130 i plug Overum 3 brazde. Tel: 064/20-99-042
  - Prodajem traktor Zetor 5011, prskalicu Rau 330 litara, plug IMT dvobrazni, plug dvobrazni na pomeranje, plug 757 IMT s kopirnim točkom, špartač IMT dvoredni, grablje Šempeter 220, drljača 4 krila, levator 9 metara. Tel: 064/315-91-18

OPREMA

- Prodajem berač Zmaj 224, dvoredni, 2001. godište, baliranu detelinu i seno. Tel: 022/2680-055, 064/599-23-30
  - Prodajem plugove IMT 756 visoki kliners i 756 niski kliners i sejačicu četiri reda Olt. Tel: 069/717-615
  - Prodajem presu Velger 71 u odličnom stanju. Tel: 022/467-759, 064/51-69-710
  - Prodajem ekstruder za soju kapaciteta 80 kg na sat, motor 7 kW. Tel: 064/567-53-59
  - Prodajem sejalica pneumatsku za soju. Tel: 065/51-22-169
  - Prodajem selektor za žitarice (soju, kukuruz, žito). Tel: 022/617-567, 064/567-53-59
  - Prodajem levator i rasipač. Tel: 064/17-599-68
  - Prodajem mehaničku sejačicu Olt i kosačicu za detelinu Olt. Tel: 064/306-306-0
  - Prodajem točkove za traktor IMT 577 i 560 sa felnama dimenzija 16.9.30 pogodne za sve radove. Tel: 069/614-996
  - Prodajem ispravnu Oltovu tanjiraču, 28 tanjira. Tel: 063/825-93-42
  - Prodajem spremač IMT 2.90, dupli rotori. Tel: 022/715-406
  - Prodajem špartač futoški 4 reda i dva teleta crno-bela. Tel: 062/405-539
- Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799**
- Prodajem presu z224 u ekstra stanju i špartač, šestoredni za repu sa zonama. Tel: 064/70-111-81
  - Prodajem adapter 4 reda Claas, remon-tovan, rotosečka, prihvata original Claas. Tel: 064/25-63-689
  - Prodajem plug tri brazde 14 coli leskovački u ispravnom stanju i špartač za soju šestoredni. Tel: 064/70-111-81

- Prodajem berač Zmaj 222, 1986. godište i kombajn Zmaj 142 sa žitnom i kukuruznom varijantom. Tel: 060/025-81-41
- Prodajem levator za kukuruz 9 m. Broj: 063/269-5330
- Prodajem prikolicu Zmaj sitni rol, RAU drljaču četiri krila, vučeni rasipač 3 t, pred-nja vuča od Rakovice 130 ztf. Tel: 064/335-12-75
- Prodajem 2 nove IMT kabine za 542 i 577, dve gume za traktor rekordove pol 14-28, ovršenu zob i baliranu slamu. Tel: 022/660-481
- Prodajem berač EKO 3500, slovenački, jednoredni. Tel: 065/585-0570
- Prodajem motokultivator IMT 506 i rakiju šljivovicu. Tel: 022/2741-258
- Prodajem IMT setvospremač 2,9 m sa jednim redom valjaka. 022/714-306
- Prodajem drljaču 3 krila, rasipač za du-bre, prikolicu 3 tone Dubrava. Tel: 064/367-38-73
- Prodajem IMT plug 756 visoki klirens i plug 756 niski klirens, IMT ciklon 400 kila i auto prikolicu. Tel: 069/717-615
- Prodajem dva pluga obrtača Lemken dvobrazni i trobrzani, obrtač Frost nemački trobrzani, ravnjak Olt trobrzani, IMT 756 dvobrazni i vadilicu za repu mehaničku, sve u odličnom stanju i kardana remon-tovan kao nov od traktora Torpeda 90. Tel: 061/200-32-17
- Prodajem prikolicu Emind Erdevik 4 tone, kiperica, može zamena. Tel: 064/24-94-505

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "BILANS VM"

Trg Vojvođanskih brigada BB
Sremska Mitrovica, Tel: 064/06-06-450

- Prodajem povoljno špartač Majejica za soju i repu, dve tanjirače Olt i leskovačku i levator za kukuruz. Tel: 022/742-533
- Prodajem prekrupač 5.5 kW, elektro motorni. Tel: 061/63-37-045
- Prodajem IMT frezu za traktor, radni za hvat 125 cm. Tel: 065/67-96-580
- Prodajem spremač IMT 2.90 m sa duplim rotorima, u odličnom stanju. Tel: 022/715-406
- Prodajem priključke za Tomu Vinković. Tel: 060/0314-015
- Prodajem konusno tanjiraste zupčanike za prednju vuču Torpedo. Tel: 064/321-31-63
- Menjam veliki kompresor za futoški špartač ili rasturivač za đubre sa lulom. Tel: 064/32-98-102
- Kupujem mlin na traktorski pogon. 063 8564 639
- Kupujem prikolicu oko 3 t a prodajem drljače, jedna ima valjke, dvobrazni plug, špediter, stočarku i odžački prekrupač. Tel: 063/870-30-14
- Prodajem samohodni berač 4 reda, ručna izrada, vredni videti, kopija Burgona. Cena 12.000 evra. Tel: 064/256-36-89
- Prodajem prikolicu Emind Erdevik, 4 tone, kiperica, može zamena. Tel: 064/24-94-505
- Prodajem plug IMT 756, visoki kliners i plug IMT 756, niski kliners i rasturivač đubri-va 440 kila. Tel: 069/717-615
- Prodajem kabinu za traktor MTZ 52. Tel: 064/21-17-224
- Prodajem prekrupač 5.5 kw. Tel: 061/63-37-045
- Prodajem krunjač marke Bačko Petrovo selo sa elektro motorom i na kardana. Tel: 061/63-37-045
- Prodajem muzlicu "Alfa Laval", povoljno! Tel: 064/187-14-63
- Prodajem setvospremač 2,2 m. Cena 450 E. Tel: 063/860-13-74
- Prodajem adapter za kukuruz 3 reda. Tel: 022/711-896

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.
Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

- Prodajem povoljno plugove: dva pluga obrtača Lemken dvobrazni i trobrzani, obrtač Frost trobrzani, ravnjak OLT trobrzani, IMT 756 dvobrazni i vadilicu za repu mehaničku, sve u odličnom stanju i kao nov kardana pred-nje vuče za traktor Torpedo devedeset konja. Tel: 061/200-32-17
- Prodajem adapter 4 reda class, remon-tovan, rotosečka, prihvata original class. Tel: 064/25-63-689
- Prodajem sunce za detelinu. Tel: 064/214-92-15
- Kupujem prikolicu oko 3 t a prodajem drljače, dvobrazni plug, špediter, stočarku i nove autoprikolice, odžački prekrupač. Moguća kompenzacija. Tel: 063/870-30-14
- Kupujem krunjač odžački ili Lifam. Okoli-na Šida. Tel: 064/368-52-47
- Kupujem konstrukciju prskalice Rau 440 ili agromehaniku. Tel: 065/4089-729
- Prodajem plug Eberhard prevrtač, tri brazde. Tel: 062/362-202
- Prodajem plug IMT 756 i rasturivač du-briva 440. Tel: 069/717-615

- Prodajem kuću u Dobrinčima površine 150 m² sa svim pratećim objektima. Tel: 064/577-14-62
- Menjam stan na istoku u Šidu, 62 kvadrata sa etažnim grejanjem, klimom, garažom za kuću u Šidu uz moju doplatu. Tel: 065/65-85-294
- Kupujem zemlju pored Bosuta. Tel: 064/281-0-634
- Prodajem 4 jutra zemlje u komadu na putu Šid-Tovarnik, bliže Šidu. Tel: 062/393-583
- Prodajem 2 jutra zemlje u Hrtkovcima. Tel: 064/135-82-85
- Prodajem zemlju u Sotu, potez Dolce, 90 ari. Tel: 064/387-43-86
- Prodajem tri jutra zemlje u Moroviću kod groblja. Tel: 022/673-096
- Prodajem kuću u centru Jaska i hektar zemlje. 064/147-27-24
- Prodajem kuću u Erdeviku na pola jutra plaća sa pomoćnim objektima. Tel: 022/719-190
- Prodajem kuću u Binguli. Tel: 061/270-19-37
- Prodajem novu kuću u Lačarku, sa svim pratećim stambenim i ekonomskim objektima. Tel: 064/276-15-29
- Prodajem stan 45 m², naselje kamenjar Sremska Mitrovica, 25.000 E. Tel: 060/670-1777
- Prodajem 12 jutara zemlje i kuću u Bačincima. Tel: 022/433-211, 063/551-266
- Prodajem kuću u Moroviću na placu od 84 ara, četiri jutra zemlje u Batrovcima, ulica Nikole Tesle 89. Tel: 022/2733-053, 064/311-86-86
- Prodajem kuću u Moroviću ili menjam za kuću ili stan u Šidu. Kuća je spratnica,
- plac je 30 ari, odmah useljiva. Tel: 022/715-762, 064/570-32-20
- Prodajem kuću u Šidu odmah useljivu, spratna kuća, može dve porodice da žive, podrum ispod cele kuće, izolacija, pomoćne zgrade i bašta uz tople u Šidu. Tel: 064/569-86-19
- Prodajem stan u Sremskoj Mitrovici 37m², Dekanac, visoko prizemlje, centralno grejanje, uknjižen. Tel: 065/2666-258
- Prodajem stan u Sremskoj Mitrovici, naselje Pejton, 58 m². Tel: 064/15-99-102
- Prodajem 12 jutara zemlje u Bačincima, burad za rakiju u vino a kupujem debele svinje i krmače preko 200 kg. Tel: 022/433-211, 063/551-266
- Prodajem tri jutra zemlje u komadu, prva klasa, potes Vrtlog, Ruma. Cena 10.000 evra po jutru. Tel: 060/663-93-20
- Prodajem kuću u Martincima na pola jutra plaća, samovlasnik. Tel: 022/668-680
- Prodajem stan u Sremskoj Mitrovici, 37 m², u Dekancu, visoko prizemlje, centralno grejanje. Tel: 022/666-258, 065/2666-258

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

- Prodajem balirano seno 160 din. bala. Tel: 061/7183-148
- Prodajem baliranu detelinu. Tel: 069/204-71-05
- Prodajem kvalitetno balirano seno u količini od 5.000 bala. Tel: 022/668-413
- Prodajem baliranu detelinu i slamu. Tel: 064/30-59-676
- Prodajem kvalitetno balirano seno u količini od 5.000 bala. Tel: 022/668-413
- Prodajem baliranu slamu veoma lepe bale i pod šupom, nije kisla, Moguć prevoz i svaki dogovor. Tel: 022/484-604, 063/751-4-617
- Prodajem 300 bala lucerke. Tel: 066/400-927

SREMSKA POLJOPRIVREDA

PRETPLATITE SE!!!

Godišnja pretplata 1.500,00 dinara

Svakog drugog petka na Vašu adresu

Novine za savremenu poljoprivredu

Nazovite smesta

615-200

PRIMER IZ RUME

Prekogranična saradnja Srbije i Hrvatske

U Srbiji i Hrvatskoj, može se proizvoditi zdrava hrana, što od obe zemlje očekuje Evropska unija, stoga se seljacima mora pomoći u savetu oko količina đubriva u zemljištu

Osnovni cilj svega ovoga je da se utvrdi prisustvo štetnih materija u zemlji, da se poljoprivrednicima daju uputstva o što manjem unosu tih materija u zemlju. Plan je da Poljoprivredna škola, kao nosilac projekta, postane edukacioni centar za čiste tehnologije u Srbiji

Direktor škole "Brile"
Milan Pupovac

- Osnovni cilj svega ovoga je da se utvrdi prisustvo štetnih materija u zemlji, da se poljoprivrednicima daju uputstva o što manjem unosu tih materija u zemlju. Plan je da Poljoprivredna škola, kao nosilac projekta, postane edukacioni centar za čiste tehnologije u Srbiji. U projekat su uključena tri farmera, i to iz Rivice, Jarkovaca i Kraljevaca. Vrednost projekta je 203 hiljade evra. Partner iz Hrvatske je Poljoprivredni fakultet u Osijeku i Hrvatska agencija za hranu - rekao je Pupovac.

Rukovodilac projekta iz Hrvatske, **Zdenko Lončarić**, ukazao je na činjenicu da se u Srbiji, i u Hrvatskoj, može proizvoditi zdrava hrana, što od obe zemlje očekuje Evropska unija, stoga se seljacima mora pomoći u savetu oko količina đubriva u zemljištu. Agrotehnika je, dakle, tu, treba samo slediti reč struke.

- Dosadašnje analize zemljišta su pokazale - svašta. Stoga je dobro što smo ljude uključili u ovaj projekat, prisutna je nekontrolisana upotreba azotnih đubriva, a to uti-

Gost iz Hrvatske
Zdenko Lončarić

Detalj sa radionice u Rumi

Izgradnja održivog sistema kontrole zagađenja okoline i poboljšanje stručnih sposobnosti poljoprivrednih proizvođača, a samim tim i svesti javnosti o uticaju poljoprivrede na očuvanju životne sredine i proizvodnje zdrave hrane, osnovni su ciljevi programa prekogranične saradnje između Srbije i Hrvatske. Prva radionica ovog programa organizovana je 24. februara u Poljoprivredno-prehrambenoj školi "Stevan Petrović Brile" u Rumi, koja je predstavnik Srbije u ovom projektu.

Ciljne grupa ovog projekta su poljoprivredni proizvođači, farmeri, proizvođači hrane, obrazovne institucije, savetodavne i stručne službe, lokalne samouprave, regionalne razvojne agencije, mali i srednji proizvodni objekti, studenti i učenici

u oblasti poljoprivrede. Među glavnim ciljevima ovog projekta su povećanje doprinosa poljoprivrede u očuvanju okoline, kao i proizvodnja kvalitetne hrane. Pored Poljoprivredne škole u Rumi, partneri na projektu su Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu, Regionalna razvojna agencija "Srem", a saradnici Poljoprivredno-stručna služba "Ruma" i Agencija za ruralni razvoj u Indiji.

Direktor Poljoprivredne škole **Milan Pupovac**, govoreći o istorijatu ovog programa, naglasio je da je ugovor o prekograničnoj saradnji između Hrvatske i Srbije potpisan 2. maja 2012. godine:

če na kvalitet poljoprivrednih proizvoda. Upotreba fosfora i kalcijuma nije u toj meri problematična, kao upotreba azota i na to treba obratiti pažnju - rekla je profesorka Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu **Darinka Bogdanović**.

Jedan od učesnika ove radionice bio je i poljoprivrednik iz Rivice **Nikola Petričević** - on u poslednjih 10 godina radi analize zemljišta sa stručnjacima PSS "Ruma", i došao je do zaključka: zemljište kod nas još nije zagađeno, tu su šanse za kvalitetnu proizvodnju, a u zdravoj hrani je budućnost.

K. Kuzmanović

• **KWS 3381** • **KITTY** • **KERBANIS** •
• **KERMESS** • **KONSENS** •

Sigurnost pre svega!

- Odlični u intenzivnoj proizvodnji
- Dugo ostaju zeleni - stay green osobina
- Povećan broj redova zrna na klipcu
- Tolerantni na sušu
- Duboko usađeno zrno
- Pogodni za gajenje na svim tipovima zemljišta
- Brzo otpuštaju vlagu

www.kws.rs

KWS Srbija d.o.o. Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80

Sejemo budućnost
od 1856

